

Danmarks østligste punkt

FEATURE: Christiansø er nok mest kendt for sine sild, men i 1800-tallet var øen, der i dag er ejet af Forsvaret, en base for pirater. ■

Side 4-5

Kampfly og soldater klar til mission

BALTIKUM: Soldaterne, der skal bidrage til enhanced Forward Presence og Baltic Air Policing, er nu klar til udsendelse. ■

Side 10-11

Jul i Forsvaret

PYNT: Nisser, guirlander, grantræer og flettede julehjerter skaber julestemning i missionerne, om bord på skibe og i Grønland. ■

Side 16-17

Flyvende ambulance

FORSKNING: Bedøvede grise i et Hercules-fly skal hjælpe læger til i fremtiden at kunne behandle soldater med lungeskader – i luften. ■

Side 18-19

FORSVARSAVISEN

07

FORSVARET / FORDI NOGET ER VÆRD AT KÆMPE FOR

ÅRGANG 6 · DECEMBER · 2017

SEAHAWK TAGER OVER

Den skibsbaserede helikopter MH-60R Seahawk er blevet indsat i Nordatlanten og afløser sin forgænger, Lynx.

Læs side 21

KORT NYT OM FORSVARET

Værnepligtige til Oksbøl

REKRUT: Den 1. februar 2018 begynder 110 værnepligtige i Oksbøl. Dette første hold værnepligtige i nyere tid glæder chefen for Hærens Kamp- og Ildstøttecenter, der især øjner mulighed for fremtidig rekruttering blandt værnepligtige, der fortsætter på en sergent- eller officersuddannelse.

"Al erfaring viser, at de unge kadetter ofte søger hjem til det regiment, de kom fra," siger oberst Torben Dixen Møller. Nu håber han på at kunne rekruttere lokale vestjyder, inden de fortsætter deres uddannelse i Forsvaret. "Håbet er at kunne hverve især lokale vestjyder med henblik på tjeneste som officer, mellemlider eller konstabel, inden de eventuelt rykker videre til Hærens Officersskole og Hærens Serjentskole," siger obersten. ■ /AJH

Bæringstilladelse givet for estisk eFP-medalje

MEDALJE: Hendes Majestæt Dronningen har givet tilladelse til, at soldater kan bære "Den estiske medalje for fremskudt tilstedeværelse", der i daglig tale kaldes "Estisk enhanced Forward Presence-medalje". Det betyder, at soldaterne kan bære den estiske medalje uden selv at skulle søge om tilladelse, som det ellers er tilfældet med udenlandske medaljer og dekoreringer. Estland giver medaljen til de danske soldater, der deltager i NATO's fremskudte tilstedeværelse, kaldet enhanced Forward Presence, i Estland i minimum 90 dage. ■ /EKN

Erfaringerne fra blandt andet Jægerkorpsen har givet Lars Fogtmann en tro på, at det umulige kan lade sig gøre. Også når det drejer sig om at forvandle en konkurstruet virksomhed til en vækstsucces.
Læs side 26-27

INDHOLD

Kort nyt

SIDE 2-3

Indland

SIDE 4-5

På mission for Danmark

SIDE 6-7

Udland

SIDE 8-11

Arbejdspladsen

SIDE 12-15

Jul i Forsvaret

SIDE 16-17

Forskning og analyse

SIDE 18-19

Materiel

SIDE 20-21

#værdatkæmpefor

SIDE 22-23

Sport og sundhed

SIDE 24-25

Med andre øjne

SIDE 26-27

Bagsiden

SIDE 28

Skriv til Forsvarsavisen

Hvis du har ris, ros, debatindlæg eller en god idé til en historie i avisen, så skriv endelig til redaktionen på forsvarsavisen@mil.dk. Vi glæder os til at høre fra dig. ■

NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Ny ansvarshavende redaktør på Forsvarsavisen

AVIS: Generalløjtnant M.A.L.T. Nielsen har efter sin tiltrædelse som viceforsvarschef også fået rollen som Forsvarsavisens ansvarshavende redaktør. ■ /EKN

Intet forsvarsforlig inden avisens deadline

POLITIK: Forsvarsavisen ville gerne have bragt et tema om det nye forsvarsforlig i denne udgave. Men da der ikke var indgået en aftale inden redaktionens afslutning, var dette desværre ikke muligt. Vi bringer selvfølgelig information om forsvarsforliget i den næste avis. ■ /EKN

Ny stabschef i Veterancentret

JOB: Veterancentret har fået ny stabschef. Det er nyudnævnte kommandørkaptajn Jannik Taanum Andersen, der startede 1. december. Jannik Taanum Andersen kommer fra en stilling i Forsvarsministeriets Personalestyrelse, hvor han var chef for Værnepligtssektionen. Han har været forbi Hjemmeværnskommandoen og Værnsfælles Forsvarskommando forinden og var senest i sejlende tjeneste som chef på missilfartøj "Viben". ■

Foto: Veterancentret /KSJ

HKIC modtog opgraderet Leopard

TEST: Prototypen på de opgraderede Leopard-kampvogne ankom i uge 44 til Hærens Kamp- og Ildstøttecenter (HKIC) i Oksbøl. I december måned har HKIC afprøvet prototypen på den nye Leopard 2A7, der er opdateret fra version 2 A5. Herefter vil de 38 serieproducerede kampvogne blive tilpasset de erfaringer, som afprøvningen giver, når de bliver leveret fra Krauss-Maffei Wegmann fra 2019 til 2021.

"Vi startede fra bunden med knappetest, nu er vi nået til at køre i terrænet. Det er lige så meget for at få kørt så mange kilometer som muligt og opdage fejl, der kan opstå gennem driften," siger chef for kampvognselementet, kaptajn Nikolaj. Med utallige ændringer er det en næsten ny og ifølge Nikolaj en af verdens bedste kampvogne, Hæren vil stå med. "Det kan jeg sige, fordi vi optimerer på beskyttelsen, får en kraftigere bevæbning, kan skyde længere og gennembryde mere. En masse hjælpesystemer vil blive opgraderet, og så er installationen af Hærens Taktiske Kommunikationsnetværk i Leoparden en kæmpe ting," siger Nikolaj. ■

Foto: HKIC / AJH

Forbedret T-17 "druknekaske"

SIMULATOR: Flyveskolen i Karup har tilpasset havariuddannelsen af T-17-piloter og personel, som regelmæssigt flyver i de små enmotorede propelfly. Havariuddannelsen foregår ved Falck Nutec i Esbjerg, hvor piloterne simulerer, at de styrter i havet og skal redde sig selv ud af cockpittet under vandet og op i en flåde. Uddannelsen foregår i et modificeret bur – den såkaldte druknekaske – som via en kran sænkes ned under vandet.

"Tidligere benyttede vi et bur, som lignede de fleste almindelige små civile fly, hvor dørene sidder i siden ligesom på en bil. Nu har vi modificeret det, så indretningen svarer til en T-17, og hvor canopyet åbner opad. Samtidig har buret fået monteret en simpel flydeanordning, som betyder, at "flyet" vender på hovedet, når det rammer vandet, sådan som en T-17 vil gøre. Alt i alt betyder de ret simple ændringer, at træningen nu giver en oplevelse, der er tættere på virkeligheden, og det er meget afgørende, hvis piloterne en dag kommer ud for et havari," fortæller instruktøren VID fra Flyveskolen. ■ /RD

Besøg ved de danske soldater i Irak

VISIT: I slutningen af november fik de danske soldater på Al Asad Airbase i Irak fornemt besøg. Hans Kongelige Højhed Prins Joachim, og formanden for Folketinget, Pia Kjaersgaard, besøgte de danske soldater, der bidrager til Operation Inherent Resolve. Sammen med gæsterne var også chefen for Operationsstaben ved Værnsfælles Forsvarskommando, generalmajor Kenneth Pedersen, direktøren for Folketinget, Carsten Larsen, samt chefen for Dronningens Adjudantstab, oberst Lasse Harkjær. ■ Foto: Presseofficer Søren Egebæk /SE

Dyrene angriber Læs mere på side 28

Fin pris til forsker fra Forsvarsakademiet

HÆDER: Forsker og chef for Institut for Strategi ved Forsvarsakademiet Anja Dalgaard-Nielsen modtog sidst i november Rosenkjerprisen fra Danmarks Radios P1. Hun fik prisen for sit arbejde med at formidle terrorforskning. DR begrundede prisen med, at "terrorisme, radikaliserings og militærstrategi som vidensfelt er blevet mere aktuelt og samfundsrelevant siden 9/11 2001. I de danske medier er der fortsat stor efterspørgsel på fakta og årsagssammenhænge." Selv kommenterede Anja Dalgaard-Nielsen prisen over for DR således: "I en bedre verden ville jeg da drømme om at kunne modtage prisen for at formidle et emne, der var mere positivt og konstruktivt. Men nu er terrorforskning blevet mit faglige område, og hvor er jeg dog glad og rørt over at få prisen." ■ Foto: FAK /TJ

Dræbt soldat æres i Næstved

MINDEPLADS: Byrådet i Næstved har besluttet at opkalde en mindeplads efter soldaten Andreas Søgaard Brohus, der i juni 2009 blev dræbt af en vejsidebombe på Highway One i Helmand-provinsen, Afghanistan. Mindepladsen bliver oprettet foran Fuglebjergshallen i byen, hvor Andreas Søgaard Brohus voksede op. Ønsket om at ære bysbarnet kommer fra hans tidligere overordnede Thomas Palmskov, som indtil 31. januar 2018 sad i byrådet for Dansk Folkeparti. Indvielsen af mindepladsen skete den 19. december, hvor blandt andet Gardehusarregimentet, Veterancentret og Danmarks Veteraner deltog. ■ /KSJ

KOMMENTAR

Tak for indsatsen i 2017

Snart skriver vi 2018, og til januar har jeg været forsvarschef i et år. Det har været et begivenhedsrigt år med mange opgaver og mange fine resultater i Forsvaret. Det er i høj grad medarbejdernes fortjeneste.

Men hvordan går det så i Forsvaret her ved udgangen af 2017?

I løbet af året har jeg været rundt til så godt som alle tjenestesteder i ind- og udland, og på baggrund af indtrykkene herfra skal det være min påstand, at det faktisk går meget godt. Selvfølgelig er der problemstillinger og udfordringer. Det skal jeg hverken forklejn eller benægte. Men overordnet set er det forsvar, jeg har mødt i løbet af året, i ret god form.

Det er et forsvar, der løser sine opgaver – både kendte og nye – med stor dygtighed og professionalisme. Det er samtidig et forsvar, der har travlt, og der har behov for hele tiden at prioritere. Men det er også et forsvar fyldt med engagerede medarbejdere, der hver dag gør en stor og kompetent indsats.

Nogle vil måske mene, at jeg forsøger at tegne et rosenrødt billede af det hele. Det gør jeg ikke, for det er selvfølgelig ikke hele billedet.

Jeg har også på mine besøg hørt om og set forhold, som jeg til fulde forstår giver anledning til bekymringer og nogle steder frustrationer. Og der er bestemt forhold, som vi i ledelsen skal gøre noget ved. Vedrørende bemanding er der blandt andet behov for, at vi ser på mulighederne for mere tilpassede og differentierede krav til medarbejderne, og helt generelt skal vi prioritere fastholdelse og rekruttering, hvilket er en opgave, som vi allerede har taget fat på sammen med personelorganisationerne. Der er også behov for at sikre et mere smidigt samarbejde mellem Forsvaret og de støttende styrelser samt de procedurer, der knytter sig hertil. Det arbejde vil jeg også prioritere i året, der kommer.

I skrivende stund er der ikke indgået en ny politisk aftale om Forsvaret. Men det bliver der, og med den får vi en ramme og et afsæt for fortsat at udvikle Forsvaret, så vi bliver ved med at være et relevant forsvar og en god arbejdsplads. Det vil jeg og resten af ledelsen gøre vores til.

I og jeres kære ønskes en rigtig glædelig jul og et godt og lykkebringende nytår. I skal alle – hver og en – have stor tak for indsatsen i 2017.

Bjørn I. Bissrup
forsvarschef
general

Foto: Sara Skytte

KOLOFON

FORSVARSAVISEN

UDGIVES AF:
Værnsfælles Forsvarskommando / VFK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
Generalløjtnant M.A.L.T. Nielsen
Viceforsvarschef

FUNGERENDE REDAKTØR:
Emma Kirketerp - vfk-l-kom14@mil.dk

KOMMUNIKATIONSSEKTIONEN
Værnsfælles Forsvarskommando
Niels Juels Gade 9-11
1059 København K
www.forsvaret.dk

DISTRIBUTION: Send evt. spørgsmål
til forsvarsavisen@mil.dk

TRYKKERI: Rosendahls - Schultz
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588

FORSIDEFOTO: Rune Dyrholm
Redaktion afsluttet 18. december 2017
Copyright Forsvaret 2017

Kilder i Forsvarsavisen kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er alledelt af anbefalinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de let kan identificeres.

OPLAG: 25.000

LAYOUT: Bjarne Valdemar Jensen

EN DANSK PIRATREDE PÅ CHRISTIANSØ

Danmarks østligste punkt og Forsvarets ø, Christiansø, har en lang historie. Øen har blandt andet været base for pirateri under krigen mod England i begyndelsen af 1800-tallet. Pirateriet fra Christiansø er en epoke i danmarkshistorien, som mange ikke kender til.

AF JACOB KONGSMAR JØRGENSEN / VFK

HISTORIETIME I et hus på Frederikso, som ligger øst for Bornholm og er naboo til Christiansø, sad seks svenske krigsfanger og spillede kort. Imens var engelske skibe i gang med et stort angreb mod Christiansø og Frederikso, da øerne var tilflugtssted for danske pirater i østersøregionen. En af bomberne fik en fuldræffer på huset. Angrebet var et resultat af danske piraters hærgen mod engelske handelsskibe i perioden.

"Et øjenvindne fortalte, at han kom ind og så, at det dryppede med blod fra loftet, og de behøvede kun tre kister til at begrave de seks mand efterfølgende," fortæller historiker Søren Madsen.

Forsvarsavisen har besøgt Forsvarets øer Christiansø og Frederikso, som er ejet og administreret af Forsvaret og stadig er beboet af cirka 90 civile borgere. Øerne har en lang og interessant historie, især med pirateri i krigene mod England i 1807-1814. Historiker Søren Madsen fortæller historien om Danmarks modstand mod englænderne i perio-

den. Han skal stå for en udstilling om Christiansøs historie næste år, der åbner i foråret 2018 i Store Tårn på Christiansø.

Den danske stat fremmer pirateri

Efter at have mistet hele flåden under Københavns bombardement i 1807 havde den danske kongerige mulighed for at skade briterne. Derfor gav han almindelige borgere og sømænd lov til pirateri i Østersøen. Pirateri med tilladelse fra europæiske statsledere var et udbredt krigsredskab i denne periode.

"Kongen gav simpelthen tilladelse til, at privatpersoner måtte være pirater og genere fjenden så meget som muligt og beholde de værdier, de fandt," siger historiker Søren Madsen.

Med kaperbreve i hånden fra Christian den 7., begyndte danske sømænd en organiseret piratvirksomhed med base på Christiansø. Kaperbrevene er en tilladelse fra kongen til at drive pirateri mod fjendtlige skibe uden at blive straffet for det. For piraterne, også kaldet kapere, var Christiansø et helt unikt tilflugtssted. Både for-

di fæstningen kunne yde beskyttelse med sine kanoner rettet mod vandet, og fordi øen lå midt i den engelske handelsrute til Sverige. Alt dansk pirateri på det tidspunkt havde udgangspunkt fra Christiansø-fæstningen.

"De havde på øen små, hurtige både. Kaperne udså sig svage handelsskibe og erobrede dem. Skulle de blive overrasket af en overmagt, så kunne Christiansø være en god beskyttelse med sine kanoner," forklarer Søren Madsen.

Fra orlogsskibe til kanonchalupper

Disse små, hurtige både hed kanonjoller eller kanonchalupper. Det var joller, den danske stat byggede efter Københavns bombardement og tabet af flåden. Jollerne var omkring 11,5 meter lange og kunne have en besætning på 24 mand. Jollerne var en større robåd med en mindre kanon ved stævnen. Da jollernes fremdrift foregik med årer, var de nemme at manøvrere uafhængigt af vind-situationen. På den måde kunne man sejle tæt på de engelske og svenske skibe og skyde på dem, for derefter hurtigt at sejle væk igen.

"Kanonjoller havde den kæmpe fordel, at de kunne manøvrere i vindstille vejr, og det kunne sejlskibe i sagens natur ikke. Derfor kunne de nærme sig de engelske handelsskibe i en blind vinkel med en afstand på 400 meter og skyde, indtil skibene overgav sig," forklarer Søren Madsen.

"Det er klart, at hvis det blæste op, så var det med at komme væk." Formålet med kongens tilladelse til pirateri var at genere de engelske og svenske handelsskibe mest muligt, så det var vanskeligt for englænderne at få forsyninger fra Sverige til deres krigsmaskineri. Med pirateriet kunne Danmark skade England, samtidig med at den danske stat kunne benægte al involvering i kapringerne. Men til sidst fik englænderne nok og angreb Christiansø-fæstningen, hvor piraterne havde base.

Det endelige opgør mod danske pirater

Den 24. oktober 1808, kun et år efter at briterne havde lagt København i ruiner, kunne øens kommandant Kohl til sin store skræk gennem sin kikkert observere en større britisk flåde på vej mod

Christiansø-fæstningen, der siden bombardementet havde været hjemhavn for de danske pirater. Kohl befalede sit mandskab på øen i højeste beredskab. Klokkeren lidt i syv om morgenen begyndte de engelske skibe bombardementet af øen. Briterne angreb med en stærk flåde, som bestod af tre bombefregatter, heriblandt en som deltog i Københavns bombardement, to linjeskibe, fire fregatter, en kutterbrig og en kutter.

Briterne sendte en regn af bomber mod Christiansø og Frederikso. Bomberne fløj hen over hovederne på øernes beboere, der så passivt til, da fæstningens kanoner slet ikke kunne række ud til de moderne, engelske fartøjer.

Bombardementet stod på i fem timer. I løbet af den tid havde englænderne kastet mellem 200 og 300 bomber. Fæstningen og skibene i havnen fik en del materielle skader, men var stadig funktionsdygtige. Klokkeren tre den efterfølgende dag forlod de britiske skibe området. Englænderne vendte aldrig tilbage, mens piraterne fortsatte deres kapringer lidt tid endnu. ■

Bådhusene, hvor kaperne opbevarede kanonjollerne. I dag bruges de til forskellige ting, blandt andet kystredningens båd og sildeproduktion. Foto: Jacob Kongsmar Jørgensen.

Danske kapere, som forsøger at overtage et engelsk skib. Maleri: Christian Mølsted.

I baggrunden ses Store Tårn på Christiansø. Det hvide hus til højre er administratorens bolig og kontor. Foto: Jacob Kongsmar Jørgensen.

"Gaden" på Christiansø. Den eneste gade på øen. Til højre ses pakhuset, hvor kaperne opbevarede deres tyvekoster. Foto: Jacob Kongsmar Jørgensen

VIDSTE DU AT?

Christiansøpersille er Danmarks eneste vildtgroende persille. Persillen vokser kun på Christiansø.

Bandet tv-2 udkom i 2005 med deres sang "De første kæresten på månen". Sangen handler faktisk om et kærestepar fra Christiansø, der fandt sammen i øens forsamlingshus, som hedder "Månen". Parret bor stadig på øen. Manden er havnefoged, og konen står i kiosken. I øvrigt starter tv-2's turné altid med en koncert på "Månen".

Christiansø er det eneste sted i Danmark, som ikke er underlagt en kommune. Det betyder, at beboerne ikke går til kommunalvalg. Dog har de et øråd, der fungerer som et rådgivende organ til administratoren.

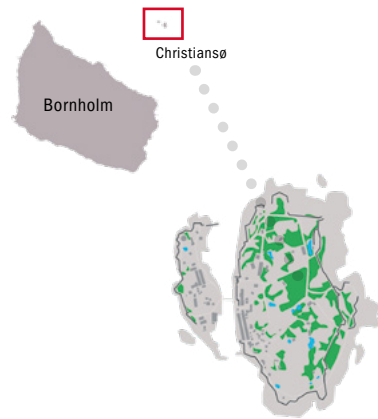
Christiansøs administrator har stort set alle ansvarsområder, som findes i en dansk myndighed. Han fungerer som kommunal myndighed, politi, brand-, rednings- og toldvæsen og meget mere.

På Christiansø findes der kun én gade, som de lokale kalder "Gaden". Derfor har ingen af beboerne en præcis postadresse, men bruger betegnelsen Christiansø samt et nummer.

En del af de sten, som er brugt på Christiansø-fæstningen, er taget fra Hammershus på Bornholm.

Alle bygninger på Christiansø og Frederiksfø er fredet med fredningsklasse A. Det betyder, at bygningerne ikke må ændres på nogen måde, og alle materialer skal bevares i størst muligt omfang.

Kilde: Administrator på Christiansø, Jens Peter Kofoed

CHRISTIANSØ

Christiansø er Danmarks østligste punkt. Christiansø er 22 hektar, Frederiksfø fire hektar. I øjeblikket bor der cirka 90 mennesker på øen.

Christiansø-fæstningen ligger på øgruppen Ertholmene. Øgruppen består af de to største øer, Christiansø og Frederiksfø, samt flere små øer.

Englændernes angreb af København i 1807 betegnes som terror, da de udelukkende gik efter civile mål. Især de høje kirketårn var de britiske morderes mål. Det lykkedes englænderne at ramme Vor Frue Kirke, som blev sat i brand.

Kaperne fra Christiansø havde så stor succes med deres pirateri, at de var nødsaget til at bygge et stort pakhus på havnen for at opbevare de mange værdigenstande.

Danmark var i Napoleonskrigene neutrale. Men England troede, at Danmark ville indgå en alliance med Napoleon og lukke Østersøen. Derfor stillede de danskerne et ultimatum om at udlevere flåden, som danskerne nægtede, hvorefter de angreb København.

I perioden omkring Københavns bombardement agerede Kronprins Frederik den 6. regent som stedfortræder for sin sindssyge far, Christian den 7.

Kilde: "Christiansøs historie" af Anker E. Kofoed samt historiker Søren Madsen.

CHRISTIAN SIKRER VIGTIG KULTURARV

Mange af Forsvarets håndværksopgaver er udliciteret til eksterne leverandører. Men på Christiansø har Forsvaret stadig deres egne håndværkere, og det er der en helt særlig grund til.

TEKST OG FOTO: JACOB KONGSMAR JØRGENSEN / VFK

FREDET Christian træder ind i det lille værksted, som er over hundrede år ældre end ham selv. Der er ikke højt til loftet, så Christian må bukke hovedet flere gange, inden han sætter sig ved den slidte høvlebænk. I værkstedet er der en blandet lugt af frisk træværk og maskinolie. Christian bærer en blå kedeldragt med Christiansø våbenskjold broderet på brystet. Det grålige hår er vindblæst og vidner om, at vi befinder os midt ude i Østersøen, hvor en mild brise på fastlandet nærmere ville være kategoriseret som storm.

Christian er tømmer på Christiansø. Han har boet på øen siden 2009 sammen med sin kone og yngste datter. Da han fik tilbudet om at flytte til øen, var han ikke i tvivl.

"Enten bliver man bidt af det, eller også løber man skrigende bort," siger Christian.

En legeplads for rigtige håndværkere

På Christiansø og Frederiksfø er arbejdsopgaverne meget anderledes i forhold til et normalt tømmerarbejde. De fleste af bygningerne er kategoriseret som fredningsklasse A, hvilket betyder, at de har den højeste mulige fredningsværdi, så alle originale materialer skal bevares i størst muligt omfang.

"Arbejdet skal gøres med respekt for det gamle håndværk. På den anden side af vandet havde vi fjernet meget mere i stedet for at skifte en lille stump træ for at bevare det gamle," siger Christian.

Det er denne form for originalt håndværk, der tiltaler Christian. Også at han en gang imellem må tage fat i de manuelle værktøjer og få følelsen af det gamle håndværk, som man gjorde det for 100-200 år siden, selvom de også har moderne værktøj til rådighed på øen.

"Jeg er glad for de gode gamle dyder, hvor du lader materialerne arbejde for dig. Hvis du vender træet rigtigt, så holder det noget længere, end hvis du sætter den forkerte træstump i. Så er det også sjovt at få fat i og arbejde med en gammel høvl," siger Christian og afslutter med et smil.

Trillebøren er firmabilen

På Christiansø og Frederiksfø findes der ingen biler. Det gør til tider arbejdet mere omstændeligt, end da Christian var håndværker i København. Derfor tager det ofte meget længere tid at færdiggøre et projekt på øen.

"I København kunne jeg sætte firmabilen foran døren, hvor jeg havde alt. Her kan jeg kun køre en trillebør foran døren, men i den kan jeg ikke have alt. Hvis man ikke tænker sig om, får man gået rigtig meget i løbet af sådan en dag," forklarer han.

Christian kan godt lide det rolige tempo, og derfor har han ingen planer om at forlade øen foreløbig. ■

på mission for Danmark

Med dansk flag på skulderen kæmper Forsvarets ansatte for Danmarks sikkerhed og demokratiske værdier ude i verdens brændpunkter.

Med siderne "På mission for Danmark" giver Forsvarsavisen dig her et løbende overblik over de internationale missioner, som

Forsvarets soldater er udsendt til. Her kan du læse om missionernes formål, hvilke opgaver de danske soldater løser samt blive opdateret på

de seneste fremskridt i missionerne. Denne gang kan du læse om de NATO-missioner, som danske soldater er udsendt til.

Foto: Forsvarsgalleriet / Thomas Rønn

Missionens navn: **KFOR, Kosovo Force**

Udstationeret personel: 35 medarbejdere

Hvor: Camp Maréchal de Lattre de Tassigny samt KFOR's hovedkvarter i Pristina, Kosovo

Historisk baggrund:

Danmark har bidraget til NATO's fredsstøttende mission Kosovo Force (KFOR), siden den blev oprettet i juni 1999. Dengang var Kosovo en provins i det sydlige Serbien med en multietnisk befolkning, hvoraf størstedelen var etniske albanere. Indtil 1989 havde regionen udvidet selvstyre inden for det forhenværende Jugoslavien, men det serbiske parlament fratrek - under ledelse af Slobodan Milosevic - Kosovo sit selvstyre. Herefter var Kosovo under skarp kontrol af serbisk politi og militær. I 1998 udbrød der konflikt mellem de serbiske militær- og politistyrker og kosovoalbanske styrker, og både albanske og serbiske lokalbefolkninger blev drevet på flugt. NATO truede med flyangreb for at få jugoslaviske styrker til at trække sig tilbage. Det lykkedes, og Organisation for Security and Co-operation in Europe (OSCE) fik til opgave at overvåge fredeliggørelsen i provinsen. Men sidst på året 1998 eskalerede konflikten igen, og i marts 1999 påbegyndte NATO en række luftangreb over Jugoslavien, som varede 77 dage, og serbiske styrker fordrev albanere i hundredtusindvis fra Kosovo. Krigen ophørte med en fredsaftale i Beograd, og herefter opstillede NATO en militærstyrke, KFOR, på 50.000 soldater. I 2008 erklærede Kosovo sig selvstændigt. Efterfølgende er Kosovo blevet anerkendt som selvstændig nation af en lang række lande, dog ikke af Serbien, hvilket er en af hovedårsagerne til, at situationen fortsat må betegnes som anspændt.

Det danske bidrag og formål:

Det danske bidrags størrelse og opgaver har varieret gennem årene. Indledningsvis støttede man løsning af en række opgaver af civil karakter, såsom at yde humanitær nødhjælp, opretholde lov og orden, etablere en civil administration og genopbygge den væsentligste infrastruktur.

Efterhånden som den humanitære situation er blevet forbedret, og infrastrukturen genetableret, er de primære opgaver for missionen i dag at sikre, at eventuelle etniske konflikter ikke udvikler sig, samt at rådgive og vejlede Kosovos egne sikkerhedsstyrker med henblik på at sikre lov og orden. I den sammenhæng bidrager Danmark nu med en vagtdeling, der sikrer en af KFOR's hovedlejre samt et mindre antal stabsofficerer og befalingsmænd, der primært arbejder med rådgivning og informationsopgaver.

Den 29 mand store bevogtningsdeling er placeret i lejren Camp Maréchal de Lattre de Tassigny. Soldaterne løser opgaver, der relaterer sig til sikkerhed både i og omkring lejren. Det drejer sig blandt andet om at gennem-

føre adgangskontrol og sikre, at der ikke sker ulovlig indtrængen, samt at sikre lejrens vandforsyning mod hærværk. Endvidere gennemføres patruljer i nærområdet for at sikre, at hegn og anden afspærring er intakt, ikke mindst i relation til ammunitionsdepoter og lignende.

De seks danske medarbejdere, der har udgangspunkt i KFOR's hovedkvarter "Film City" i udkanten af hovedstaden Pristina, varetager udviklings- og rådgivningsopgaver. Chefen for det danske bidrag har som primær opgave at lede en rådgivningsgruppe, der vejleder embedsmænd og politiofficerer på departements- og ministerieniveau.

Endvidere er der to danske officerer tilknyttet trænings- og evalueringsaktiviteter med det formål at støtte udviklingen af politi- og sikkerhedsstyrker. KFOR gennemfører også forskellige former for informationskampagner, målrettet den lokale befolkning uanset etnisk baggrund. Til at støtte dette har Danmark udsendt et team på fire personer.

Til daglig hører man ikke meget om Kosovo på vore breddegrader, men der skal ikke meget til, før diverse uenigheder kan føre til voldsomme uroligheder. Det er ikke blot det spændte forhold mellem den serbiske minoritet og den langt større kosovoalbanske befolkning, der skal iagttages. En meget skrøbelig regering med 61 mandater ud af 120 - og fordelt på syv forskellige partier - kan hurtigt bryde sammen og medføre også intern uro blandt den kosovoalbanske del af befolkningen. Derfor er det nødvendigt, at der fortsat er international tilstedeværelse, der kan træde til, hvis der skulle blive behov for det.

Seneste nyt:

De seneste måneder har kunnet betegnes som "business as usual". Den danske bevogtningsdeling udskiftes hver tredje måned, og derfor er der nok at tage sig til, i form af træning og vedligeholdelse af færdigheder, så man er klar, hvis situationen skulle ændre sig til det værre.

På den politiske front er der en vis grund til bekymring. Efter parlamentsvalget i foråret tog det flere måneder, før det lykkedes at få valgt en premierminister og udpeget en regering. Det er på et meget spinkelt grundlag, og når man så dertil lægger, at premierministeren i begyndelsen af året var tilbageholdt i Frankrig, på begæring af Serbien, for anklager om krigsforbrydelser i 90'erne, så er der fortsat grund til at være agtpågivende.

X35

NATO har siden 1949 udgjort en hjørnesteen i dansk sikkerheds- og forsvarspolitik. Under den kolde krig var NATO den direkte garanti for Danmarks sikkerhed og uafhængighed. Efter den kolde krig har NATO været et forum, hvorigennem Danmark har kunnet medvirke til at varetage sine sikkerhedspolitiske interesser, herunder medvirke til at udbrede fred, sikkerhed og respekt for menneskerettighederne.

Missionens navn: **RS, Resolute Support**

Udstationeret personel: 99 medarbejdere samt to hunde. Bidraget øges med cirka 55 medarbejdere fra 2018

Hvor: Kabul, Afghanistan

Historisk baggrund:

Danmarks indsats i Afghanistan trækker tråde tilbage til terrorangrebene mod World Trade Center og Pentagon i USA den 11. september 2001. Forsvaret har haft soldater i Afghanistan siden 2002. Dengang var det som en del af den NATO-ledede International Security and Assistance Force (ISAF), der blev oprettet med det formål at fjerne Taleban fra Afghanistan og genopbygge sikkerheden i landet. ISAF-missionen varede indtil 2014, hvor NATO besluttede at overdrage ansvaret for landets sikkerhed til den afghanske regering. NATO's mission Resolute Support fulgte efter ISAF og blev oprettet den 1. januar 2015 på et mandat fra FN's Sikkerhedsråd. Nu var NATO-soldaternes opgave ikke længere at deltage i direkte kamphandlinger mod Taleban, men derimod at træne, rådgive og støtte landets nationale institutioner, herunder de afghanske nationale sikkerhedsstyrker, for derved at styrke afghanernes evne til at varetage deres egen sikkerhed.

Det danske bidrag og formål:

Formålet med den danske indsats i Afghanistan er at bidrage til national, regional og global sikkerhed ved at forhindre, at landet igen bliver et fristed for terrorister. Samtidig skal Danmark bidrage til fremvæksten af et stabilt og mere udviklet Afghanistan, som varetager sin egen sikkerhed, fortsætter en demokratisk udvikling og fremmer respekten for menneskerettigheder. Formålet med Resolute Support er herunder at sikre robuste sikkerhedsinstitutioner, hvor sikkerhedsstyrkerne er under civil kontrol og varetager sikkerheden i overensstemmelse med afghansk lov og folkeretten.

Det danske bidrag består af flere forskellige dele.

I Camp Qargha uddanner 10 rådgivere og sprogofficerer afghanske kadetter på officersskolen.

I New Kabul Compound støtter et rådgiverbidrag på otte personer opbygningen af de militære institutioner i Kabul. Dette bidrag støttes af en infanterideling, der udgør det danske mobile force protection team, som står for transporten og sikkerheden, når rådgiverne mødes med deres afghanske

partnere i Kabul by. Derudover bor der også to officerer, som sidder i den stab, der håndterer sikkerheden i Kabul.

15 danskere arbejder i missionens hovedkvarter, hvor en dansk brigadegeneral arbejder som chef for den afdeling, der hjælper de afghanske sikkerhedsministerier med at indføre systemer, der skal reducere den omfattende korruption.

I Hamid Karzai International Airport (HKIA) udgør 10 danske militærpolitibetjente militærpolitimyndigheden i lejren, der huser cirka 4.000 indbyggere. Her arbejder også et nationalt støtteelement, der støtter alle danskere i Kabul.

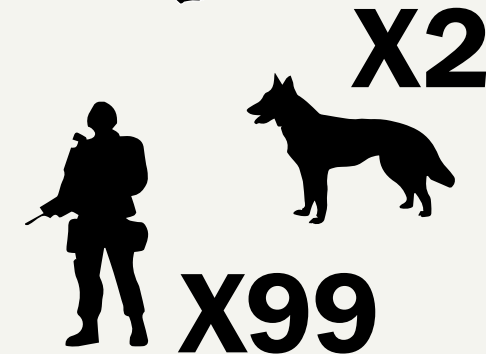
Flyvevåbnet bidrager med fem medarbejdere og to hunde. Den ene er en narkohund og støtter militærpolitiet i bekæmpelsen af euforiserende stoffer. I den afghanske del af HKIA ligger den amerikanskledede træningskommando, Train Advise Assist Command — Air (TAAC-AIR). Her rådgiver to soldater omkring pakning og håndtering af gods og passagerer, samt en sprængstofshund med en fører og en sikringsmand.

Seneste nyt:

I de seneste år er der gjort væsentlige fremskridt i opbygningen af de afghanske nationale sikkerhedsstyrker, således at styrken i dag omfatter cirka 352.000 personer fordelt på politiet og hæren. Men der er fortsat behov for kapacitetsopbygning af sikkerhedsstyrkerne

Den afghanske præsident har iværksat en plan, der skal reformere de afghanske sikkerhedsstyrker og udrydde korruption i ministerierne. Planen skal sikre, at sikkerhedsstyrkerne inden udgangen af 2020 kan yde fysisk sikkerhed til 75-80 pct. af befolkningen.

Fra februar 2018 øges det danske bidrag til cirka 155 soldater. Det øgede antal af soldater skal udføre sikrings- og eskorteopgaver i Afghanistans hovedstad, Kabul. Netop denne kapacitet er efterspurgt, da manglen på disse soldater betyder, at kun 80 procent af rådgivningsopgaverne kan gennemføres i dag.

Missionens navn: **eFP, enhanced Forward Presence**

Udstationeret personel: Fire stabsofficerer fra maj 2017, øget til fem i oktober 2017, samt cirka 200 soldater fra januar 2018

Hvor: Tapa, Estland

Historisk baggrund:

På baggrund af den ændrede sikkerhedspolitiske situation i Europa efter blandt andet Ruslands ulovlige annektering af Krim-halvøen i marts 2014 besluttede medlemslandene i NATO ved et topmøde i juli 2016 at øge alliansens tilstedeværelse i Baltikum og Polen.

Formålet med den fremskudte tilstedeværelse er at styrke alliansens afskrækkelses- og forsvarsprofil ved utvetydigt at demonstrere NATO-landenes alliansesolidaritet og viljen til at beskytte NATO's befolkning og territorium. Samtidig er den fremskudte tilstedeværelse en reaktion på den usikkerhed, som er afstedkommet af blandt andet Ruslands ulovlige annektering af Krim-halvøen, handlinger i Østukraine samt udviklingen i det generelt mere komplekse sikkerhedsbillede, som Alliansen står over for mod øst.

I maj 2017 besluttede et bredt flertal i Folketinget at bidrage med cirka 200 soldater til NATO's fremskudte tilstedeværelse i Baltikum og Polen. Forsvaret sender i januar 2018 200 soldater til Estland, hvor styrken skal indgå i en britisk ledet bataljon, som blev deployeret i april. Samtidig sendte Danmark fire stabsofficerer til Estland, som blev øget til fem i oktober 2017, som et led i forberedelserne til ankomsten af underafdelingsbidraget i 2018.

Det danske bidrag og formål:

Det danske bidrag til eFP skal i rammen af de multinationale bataljonskampgrupper medvirke til at afskrække Rusland fra militær intervention i regionen samt demonstrere solidaritet blandt NATO-landene. De fire multinationale bataljonskampgrupper i Baltikum og Polen gør, at NATO vil være i stand til at reagere hurtigt, hvis en konflikt skulle eskalere.

Opgaverne, som det danske bidrag skal løse, vil derfor være defensive af natur. Det betyder, at det danske bidrag skal forberede sig på at blive indsat i rammen af den multinationale bataljonskampgruppe til forsvar af estisk territorium.

De fem nuværende stabsofficerer er fordelt på to lokaliteter og er fordelt bredt i den operative struktur. Af de fem nuværende stabsofficerer er tre placeret i Tallinn og arbejder ved enhanced Forward Presence Command, som er et britisk hovedkvarter, der understøtter den multinationale bataljonskampgruppe og det estiske forsvar generelt. De resterende to officerer arbejder i Tapa ved henholdsvis 1. estiske brigade og den multinationale bataljon i egentlige stabsfunktioner, samtidig med, at de fungerer som forbindelsesofficerer til det øvrige danske bidrag.

Seneste nyt:

De seneste seks måneder er primært gået med forberedelser til udsendelse af de 200 danske soldater i 2018. En af udfordringerne har været at håndtere den lidt atypiske mission, forstået på den måde, at missionen foregår i et land, hvor der er fred, modsat mange af de andre missioner. Forsvaret har bidraget til de seneste 15 år. Dette betyder også, at der er mange nationale forhold, som man er nødt til at forholde sig til i den daglige forberedelse. Stabsbidraget er involveret i den daglige træning og uddannelse ved 1. estiske brigade og har i den forbindelse deltaget i flere længerevarende øvelsesaktiviteter. Arbejdet i missionen er generelt præget af stor gensidig respekt og velvillighed fra alle parter, som giver en god stemning i missionen og enighed om i fællesskab at løse opgaven.

PABLO TILBAGE I AKTION

Narkohunden Pablo, der i foråret blev stjålet fra sin ejer, er nu tilbage i sit rette element og bidrager til jagten på narkotika i Resolute Support Mission i Afghanistan.

TEKST OG FOTO: SIMON J. ELBECK / VFK

OPERATIV I foråret blev narkohunden Pablo landskendt, da han blev stjålet – ikke bare én, men to gange.

Nu er den fireårige belgiske hyrdehund tilbage i sit rette element. I september blev Pablo og hans hundefører udsendt til Afghanistan, hvor de hjælper det internationale militærpoliti med at holde Hamid Karzai International Airport (HKIA) fri for stoffer.

"Pablo har heldigvis ikke længere skader af forårets oplevelser," siger hundeføreren, oversergent Michael.

"Da vi kom herved igen, virkede Pablo, som om han var kommet hjem. Vi kunne gå direkte i gang med arbejdet."

Andet hjem

Det er anden gang, at Pablo og hans ejer Michael er udsendt til Afghanistan. Og efter forårets oplevelser er Kabul blevet en slags andet hjem for dem.

"Vi savner selvfølgelig familien, men det er virkelig godt at være hernede. Her kan vi slappe af, og vi behøver ikke at være nervøse og kigge os over skulderen hele tiden, som vi gjorde derhjemme," siger Michael, der til daglig arbejder på Air Force Training Centres hundetræningscenter på Flyvestation Karup.

Pablo og Michael har været i Kabul i to måneder, og de finder ikke nær så mange stoffer, som da Danmark begyndte støtten med narkohunde i Kabul.

"Vi gør en forskel, selvom det kun er én hund, vi har med hernede ad gangen," siger Michael.

Pablo og Michael er udstationeret i Kabul i Afghanistan frem til januar 2018. ■

Tre af de 100 kvinder, der er ved at uddanne sig til officerer i den afghanske hær.

DANMARK UDDANNER KVINDELIGE OFFICERER I KABUL

Når danske soldater rådgiver i uddannelsen af kadetterne på officersskolen i Kabul, er danskerne samtidig med til at bane vejen for kvinder i den afghanske hær.

TEKST OG FOTO: SIMON J. ELBECK / VFK

AFGHANISTAN

Solen skinner ned over Kabuls bjerge og fortrænger den tidlige efterårskulde. Op ad bjerget kommer en deling afghanske soldater løbende. Lyden af skud gennemtrænger stilheden. Det er først, da delingen kommer tættere på, at man kan se Taiba.

Egentlig ligner hun alle de andre soldater. Men solbrillerne og tørklædet afslører hende. Hun er en lille del af en voksende gruppe kvinder, der er blevet en del af den afghanske hær.

"Kvinderne fylder mere og mere i hæren," forklarer danske kaptajn Jens. Han er en af de 10 danske soldater, der varetager opgaven med at rådgive og guide afghanerne på officersskolen Afghan National Army Officer Academy (ANAOA).

"Vi har en deling kvinder i bataljonen, som er fordelt ud i vores tre kompagnier. Tidligere havde de en masse ting, som de ikke måtte, men nu deltager de på helt lige fod med mændene. Under øvelsen i dag er de helt ligestillede," siger kaptajn Jens.

Skulder ved skulder

Taiba og de andre afghanske soldater løber igennem gul og grøn røg på toppen af bjerget. Lægger sig i stilling bag en lille forhøjning, hvor de bliver genforsynet med ammunition. En kort pause, inden de igen må op og videre ned ad bjerget i den tynde luft.

For Taiba er det en stor ære at være en del af hæren.

"Jeg ønsker at tjene mit land, og derfor valgte jeg at komme i hæren, så jeg kan forsvare mit land og drive fjenden ud.

Jeg er kommet her for at redde befolkningen og min egen familie fra fjendens greb," siger Taiba.

Danmark har været med til at rådgive underviserne på officersuddannelsen på ANAOA siden 2014. I dag er 100 ud af de 900 officerskadetter på ANAOA kvinder.

"Vi har arbejdet med de danske styrker længe og nyder godt af deres vejledning og støtte," siger Abdul, bataljonschef på ANAOA. "Jeg har 38 kvinder i

min bataljon. De kæmper skulder ved skulder med de mandlige kadetter og udfører de samme opgaver som mændene."

Selvom kvinderne under dagens øvelse er fuldt integreret i kompagniet og opgaveløsningen, er der stadig punkter, hvor de har specielle vilkår og rettigheder. Kvinderne skal for eksempel køres tilbage til kaserne, når det bliver mørkt. Og de bor adskilt fra mændene i deres egen barak.

Men ifølge den danske kap-

tajn Jens er integrationen af kvindelige soldater i de afghanske styrker kommet et langt stykke i Afghanistan.

"Det er et vigtigt signal at sende til omverdenen, at vi sagtens kan arbejde sammen med kvinderne. Det er ikke en normal kultur i Afghanistan, så det vil sige, at vi går forrest i den sammenhæng og viser, at vi kan arbejde på mere eller mindre lige fod, lige meget hvilket køn man er," siger han. ■

Danmark rådgiver de afghanske undervisere på officersuddannelsen i Afghanistan.

Kvinderne er blevet en integreret del af officersuddannelsen i Afghanistan som her, hvor kvinderne deltager i en øvelse i Kabuls bjerge.

UDSENDT TIL EUROPAS YDERSTE KYST

Bølgerne bærer i disse år tusinder af flygtninge og migranter med sig til Italiens kyst. De mødes af en omfattende og for mange forvirrende modtagelsesproces. Forsvaret bidrager i rammen af det europæiske grænseagentur Frontex, og Chanette og Florence forsøger som civilt udsendte at gøre systemet mere menneskeligt.

Chanette forsøger med smil og imødekommenhed at få personen, hun skal registrere, til at slappe af. Foto: privat.

Ifølge Chanette slapper flygtninge mere af sammen med personel, der er klædt i civilt tøj. Foto: privat.

Som franskmænd får Florence talt med mange flere. "Jeg er der for at lytte," siger hun. Foto: privat.

Florence (med ryggen til kameraet) kontrollerer det nummer, personen har fået på et armbånd, inden de kommer i land. Det nummer vil fremover blive knyttet til personen i databasen. Foto: privat.

AF **ASTRID JOHANNE HØG** / VFK

FRONTEx

Hver gang en båd med flygtninge og migranter hjælpes i land af kystvagten, er det et bevis på, hvor meget mennesker vil gå igennem i håbet om et bedre liv. Det bliver Chanette hver dag konfronteret med, når hun møder på arbejde i kystbyen Crotone i det sydlige Italien. Men også blandt flygtningene er kontrasten slående.

"Hvis man kun har set både med flygtninge på tv, bliver man overrasket over, hvor forskellige de i virkeligheden er. Nogle kommer helt afkræftede med ingenting, imens andre ser ud til at have nogle ejendele og klare sig fint," siger Chanette, der er civilt udsendt til at støtte det danske politi ved at modtage og registrere flygtninge i det europæiske grænseagentur, Frontex.

"Men jeg er her jo ikke for at gøre mig til dommer over nogen, og jeg kender jo ikke baggrunden for, at de er kommet hertil. Jeg er her for at hjælpe dem hver især så godt, som jeg kan," siger Chanette.

Systemet skræmmer

Sammen med Grækenland er Italien et af de lande, der modtager absolut flest flygtninge og migranter. Selvom antallet af bådflygtninge er faldet i forhold til sidste år, blev der fra januar til september i år registreret 5.611 flygtninge i Italien ifølge Frontex' månedsanalyse.

Det store antal kræver et omfattende bureaukrati. Det er noget, der også lægger pres på den enkelte flygtning. De heldige,

der når sikkert frem, skal nu tjekkes af en læge, registreres og i mange tilfælde afhøres. Derfor er mange skræmte, når de kommer ind til Chanette, fortæller hun.

"Når de kommer ind til os for at få taget fingeraftryk, kan jeg se nervositeten og frygten i deres ansigt. De ved jo ofte ikke, hvad der skal ske, og ofte forstår de jo ikke engelsk."

Chanette er "registration and fingerprint expert" og skal tage deres billede og fingeraftryk. Men den mest betydningsfulde opgave for hende er at få dem til at slappe af. Og her hjælper det at være klædt i civilt tøj.

"Fordi jeg ikke har uniform på, virker jeg ikke så autoritær, så de bliver slet ikke så bange for mig," siger hun.

Er der for at lytte

Chanette kommer fra en stilling i Forsvarsministeriets Regnskabsstyrelse. Begge stillinger byder på kontorarbejde i mere eller mindre klassisk forstand. Men forskellen på det og kontorarbejdet for Frontex er for eksempel, hvor meget et smil kan gøre.

"Hvis de bliver mødt af et smil, så falder skuldrene ned, og de begynder at åbne op. Jeg har god erfaring med at spørge dem, om de taler engelsk. Så kan man snakke lidt med dem og få dem til at tænke på noget andet," siger Chanette.

Også kollegaen Florence fokuserer primært på at være imødekommende.

"Det er hårdt, når de fortæller om deres forventninger til livet, når de er landet her i Europa. De har alle mulige drømme og forhåbninger, som jeg kan høre slet ikke sva-

rer til realiteterne, hvis de nogensinde kommer videre," siger Florence.

"Men det kan jeg jo ikke sige. Jeg er her for at lytte," siger hun.

Som en af de andre 11 civilt udsendte danskere fordelt i Grækenland og Italien sidder Florence i Pozzallo på Sicilien. Hun er oprindeligt franskmænd og kommer fra en stilling som køredommer i Forsvaret. Også for hende har mødet med flygtningene været en øjenåbner.

"De bliver så taknemmelige og glade bare for en flaske vand. Jeg tror først, man forstår, hvad de har været igennem, når man ser det," siger Florence.

Udsendelse med mening

Inden længe er Florence og Chanette på vej hjem, men støtten til politiet fortsætter. De næste civilt udsendte kan se frem til en tilværelse, der på mange måder er ganske normal. De har kontorjobs, bor i lejligheder, træner og spiser middag med deres kollegaer. Der er bare det ved det, siger Florence:

"Flygtninge har ikke kontortid. Det skal vores afløsere være beredte på. Der er dage, hvor der ikke kommer nogen flygtninge. Og så er der dage, hvor der kommer en eller flere store både med måske 400. Så står man op i 10 timer, og så skal fysikken altså være med."

Men for både Florence og Chanette er det de fysiske og psykiske prøvelser værd. Chanette søgte i sin tid udsendelsen som civil for at udvikle sig.

"Når jeg kommer hjem, vil jeg blandt andet være meget skarpere, når det kommer til at aflæse folks kropssprog og små signa-

ler. Det er jo sådan, jeg er i stand til at hjælpe folk hernede, hvis de ikke kan engelsk," siger Chanette.

Og for Florence giver det især mening, når hun møder unge flygtninge, der minder om hendes store børn derhjemme.

"Når jeg ser nogen, der er født samme årsgang som mine børn, bliver jeg glad. For jeg tænker på mine børn, som er for unge til at kunne klare sig selv. Og så føler jeg en slags glæde for at kunne hjælpe nogle, der i en eller anden forstand lige så godt kunne have været mine egne."

Både Chanette og Florence har før været operativt udsendt. Chanette har været regnskabsmedarbejder i Afghanistan, og Florence har været i Bosnien som soldat i det franske forsvar. ■

Bag om opgaven

Frontex er EU's grænseagentur, der har til formål at koordinere medlemsstaternes kontrol af EU's ydre grænser.

11 personer fra Forsvaret blev første gang udsendt for at støtte politiet med selvstændige opgaver for Frontex i 4. kvartal 2017.

Medarbejderne skal registrere flygtninge og migranter, tage fingeraftryk, fotografere samt løse administrationsopgaver i Italien og Grækenland.

De danske F-16 fly, der bidrager til BAP, skal vise flaget, når de skal patruljere det baltiske luftrum, sådan som det sker her, hvor afvisningsberedskabet følger et russisk fly over Østersøen. Foto: Arkiv

LUFTENS POLITI VISER FLAGET I BALTIKUM

Fem gange tidligere har danske kampfly patruljeret i luftrummet over de baltiske lande. Til januar tager 60 soldater og fire kampfly igen til Baltikum som en del af Baltic Air Policing.

AF LARS BØGH VINTHNER / VFK

LUFTPOLITI

Danske F-16 kampfly skal de næste fire måneder agere luftens politi i Baltikum helt op til den russiske og hviderussiske grænse samt over Østersøen. Missionen kaldes Baltic Air Policing (BAP), og det er sjette gang, at Danmark sender 60 personer fra Flyvevåbnet til de baltiske lande. Men siden Danmark første gang sendte kampfly til Baltikum i 2004, har trusselsniveauet ændret sig markant, hvis ikke i luften, så for de udsendte soldater på landjorden.

Da Estland, Letland og Litauen 1. maj 2004 indtrådte som medlemmer af NATO, havde ingen af landene kampfly til at overvåge og forsvare deres luftterritorium. Derfor har NATO-landene kontinuerligt og på skift patruljeret det baltiske luftrum med kampfly.

Og den første uge i januar 2018 letter så fire danske F-16 kampfly fra Flyvestation Skrydstrup med kurs mod Litauen. På basen ved byen Siauliai afløser danskerne et amerikansk bidrag, der de seneste fire måneder har patruljeret langs de baltiske landes grænser med F-15 fly.

"Vores opgave har ikke ændret sig i de år, NATO-landes flyvevåben har bidraget til de baltiske landes suverænitetshævdelse, men trusselsniveauet er generelt et helt andet i dag i forhold til i begyndelsen. I dag skal vi forholde os til helt andre trusler, når det gælder for eksempel cybersikkerhed og operationssikkerhed," fortæller chefen for den danske styrke, oberstløjtnant Casper Nielsen med pilotnavnet PEL.

På vingerne

Detachementschefen fremhæver også, at den politiske bevågenhed omkring missionen er stor. Formålet med tilstedeværelsen handler i høj grad om synlighed over for eventuelle trusler fra øst. Ellers kan den primære opgave sammenlignes med det døgnberedskab, F-16 kampflyene har i Danmark. Det, der kaldes afvisningsberedskabet.

"Vi har hele tiden to fly klar til at gå på vingerne med få minutters varsel, hvis for eksempel ikke-identificerede fly nærmer sig dansk territorium. I Litauen har vi også konstant to fly klar, hvor opstartsprocedurer er foretaget, så piloterne ved en alarm kan springe op og lette på få minutter," forklarer PEL.

Politipatruljen omfatter alle krænkelser af det baltiske luftrum, også for eksempel svenske og finske fly på afveje. Men den typiske "scrambling" – beordring til at gå i luften – skyldes russiske militærfly over Østersøen på vej til eller fra Kaliningrad, den russiske enklave og flådehavn, der ligger klemmt inde mellem Litauen og Polen.

"Østersøen, langs de baltiske kyster, er eneste vej ind og ud af Kaliningrad og derfor den mest almindelige alarmering. Når vi scrambles, flyver vi straks mod det eller de fly, vi får udpeget. Vi lægger os med samme fart i omkring 200 meters afstand og tager normalt også et foto. Men ellers handler det om at vise flaget. Det foregår normalt i internationalt luftrum og er udramatisk. Det sker endda, at man vinker til hinanden," fortæller PEL.

Det er i øvrigt første gang, han selv deltager i Baltic Air Policing. De seneste mange år har han bidraget til testflyvning af F-35 i USA, men er nu tilbage i Skrydstrup som chef for Current Operations, der blandt andet omfatter afvisningsberedskabet.

"Selv om vi ikke bliver alarmeret, så er det planen alligevel at flyve daglige træningsmissioner fra basen i Siauliai. Basen har i øvrigt ændret sig meget, siden danskerne første gang ankom til en hullet startbane og dårligt vedligeholdte bygninger. NATO har bygget moderne faciliteter, så basen i dag er fuldt tidssvarende," siger PEL. ■

BALTIC AIR POLICING

Baltic Air Policing (BAP) dækker alle tre baltiske lande. Det danske bidrag består af 60 personer fra Fighter Wing Skrydstrup samt fire F-16 kampfly, hvoraf to konstant er på beredskab. Specialisterne er piloter, mekanikere og andre logistikfolk, administrationspersonel, brandmænd, sanitets-, bevogtnings- og sikkerhedspersonel.

Danskerne er operative fra den 8. januar og afløses i maj af portugisiske F-16 fly.

Litauen dækker nogle udgifter og støtter blandt andet med et C-27 transportfly.

TÆT SKOV OG STÆRK KULDE VENTER FORUDE

FOTO: EMMA KIRKETERP

Danske panserinfanterister og logistiksoldater drager i starten af januar til Estland for at bidrage til NATO's fremskudte tilstedeværelse.

AF LARS BØGH VINTHNER / VFK

PARAT

Synlighed, tilstedeværelse og en slags tryksgaranti fra NATO-landenes side over for de baltiske lande og Polen er udtalt den politiske grund til, at Danmark sender godt 180 soldater til estiske Tapa. Her kommer styrken under britisk kommando og indgår i en såkaldt kampgruppe som en del af NATO's fremskudte tilstedeværelse i Baltikum og Polen, enhanced Forward Presence (eFP). Der er stor politisk bevågenhed, hvilket giver god mening med missionen for soldaterne. Men ellers betragter de alle bidraget og den kommende tilstedeværelse som en oplagt mulighed for at dygtiggøre sig og hente erfaring fra samarbejdet med britiske og estiske kollegaer.

"Det handler om tilstedeværelse, tilstedeværelse... Og vi fortsætter vores uddannelse og vedligeholdelse, bare i Estland under britisk kommando i en multinational ramme," fortæller kaptajn Hjalte, chefen for panserinfanterikompagniet fra Gardehusarregimentet. "Det er en rigtig god ramme, hvor vi ikke bliver forstyrret af andre opgaver. Vi kan træne koncentreret."

Sammen med et logistikdetachment fra Trænregimentet skal panserinfanterikompagniet gennemføre øvelser med kampgruppen i en natur præget af skov. I starten af året endda med forventet streng vinter med lave temperaturer på normalt 10-20 frostgrader og rigelig sne. Hverken Estland eller styrken befinder sig i en konflikt, så tilstedeværelsen og tiden skal bruges fornuftigt på øvelser. Også chefen

for logistikdetachementet ser frem til udsendelsen.

”Vi har ikke gjort det her før. Vi er et sammensat detachement opstillet specielt til lejligheden,” fortæller kaptajn Nicolaj Mehlbye. ”Vi kommer til at arbejde med andre doktriner og er slet ikke testet i for eksempel stærkt frostvejr. Men ellers er vi veltrænede til opgaven. Størstedelen af logistikdetachmentet er en del af logistikkompaniet, som her i 2017 er i beredskab i VJTF, NATO's beredskabsstyrke.”

I sit Eagle 4-køretøj skal Mehlbye føre kommando over logistikenheden, som skal støtte panserinfanterikompaniet. To ambulancer med sanitetsfolk, en bjærgningsvogn og en middeltung transportgruppe af lastbiler er med i terrænet, mens mekanikere står klar, hvis ikke infanteriet selv skruer sig ud af problemerne. Mens logistikdetachmentet bliver en del af kampgruppen, vil fire militærpolitibetjente og mere end 20 andre soldater fra Trænregimentet varetage det Nationale Støtte Element (NSE), så forsyninger, rejser og kontakt til Danmark ikke skal forstyrre kompaniet. ■

FOTO: NIELS PORSBØL

Certificering i Oksbøl

Fredag den 24. november 2017 sluttede certificeringen af den danske enhanced Forward Presence-styrke. Kontrollen af soldaternes evner til at varetage opgaven tilfredsstillende foregik under en øvelse op til. Her et par korte glimt fra øvelsen.

En større krig fylder hele terrænet i Oksbøl. I Varde er der rejst en containerby med forsyninger og flere hundrede køretøjer. Britiske og litauiske styrker er blå og har kommandostader centralt, mens rød styrke, soldater fra 1. Brigade, har opslået sit kommando-hovedkvarter ved Børsmose Skole. 1. Brigades certificeringsøvelse Brave Lion har tiltrukket næsten 2.000 soldater til en klassisk krigskonflikt. De sidste, der ankommer til krigen, er eFP-kompagniet fra Gardehusarregimentet, som skal støtte 1. Brigade i kampen mod den aggressive blå fjende. Infanterikampkøretøjerne (IKK) og de pansrede mandskabsvogne (PMV) er knap landet på parkeringspladsen i Oksbøllejren mandag middag, før kompagniet får ordre på at stoppe et fjendtligt fremstød. Ikke noget med at etablere kommandostade og sondere. eFP-kompagniet har kun fire dage i felten til at blive vurderet og have bestået ”eksamen”. Bestået betyder, at panserinfanteristerne kan tage på tidlig juleferie, inden de den 10. januar rejser østover mod Estland. Det bliver fire hektiske dage, hvor Oksbøl og den jyske vestkyst viser sit sande ansigt. Startende med blidt solrigt efterårsvejr, sluttende med rusk, regn og råkulde.

Fjenden lokaliseres dybt inde i tæt skov. Infanterikampkøretøjer og pansrede mandskabsvogne stopper i kanten af en skovsti og sænker ramperne, så soldaterne kan komme ud. Derefter kører de i stilling, mens soldaterne fra eFP-kompagniets 3. deling i grupper begiver sig ind i den tætte skov med mose og vandhuller.

Mødet med fjenden bliver overraskende og larmende. Litauiske pansrede køretøjer angriber med gøende maskinkanoner. Lysraketter markerer anti-panservåben, mens ild fra håndvåben knitrede møder de danske infanterister. Selvom gardehusarerne finder stillinger og svarer godt igen på ilden med både dysekanon og håndvåben, så er det fjenden, som er på hjemmebane. Tilbagetrækningen foregår efter forskrifterne, med gode råd fra den kommenterende kontrolloffer. Frigør! frigør! Sikre, sikre, råbes der, mens soldaterne to og to besvarer ilden og to og to trækker tilbage.

Det er blevet mørkt, da 3. deling endelig har sat sig ind i køretøjerne og fået ordre på at køre til en nærmere angivet position og oprette kommandostade. En IKK er desværre gledet ned af skovsporet og spærre den eneste vej væk. I timer forsøger en bjærgningsvogn og ingeniører at få sporet fri. Imens lykkes det en forkommen soldat at genvinde varmen i kontrollofferens bil. Allerede tidligt på dagen røg den menige i et vandhul til brystkassen. Nu, hvor der ikke længere skal løbes og kæmpes i skoven, bliver kulden svær at udholde, men heldigvis har GD'en, terrænkøretøjet, oliefyr og varmeblæser. IKK'ens varmeudstyr har problemer. Feltrationerne smager virkelig godt i sådan en situation. Først langt ud på natten kommer 3. deling væk fra den låste stilling, og hele kompagniet kan oprette kommandostade, få varme og hvile og komme til hægtene, før kampene fortsætter.

Genforsyning i mørke

I Nymindegab har eFP-styrkens logistiksoldater oprettet depot. Panserinfanteristerne har brugt en del ammunition og spist og drukket af rationerne, og der mangler reservedele og brændstof til køretøjerne. Depotet får melding om behovet, skaffer og pakker de nødvendige forsyninger, udleverer dem til transportgruppen fra logistikdetachmentet, som frakter dem til en aftalt position, hvor man skjult og i ly af mørket kan mødes uden at blive angrebet af fjenden. Den mobile tankstation, der i mørket fylder brændstof på køretøjerne, er særdeles effektiv. Pumperne kan tømme den 10.000 liter store tank på et par minutter. Det handler om at overstå genforsyningen hurtigt. En lille terrængående palleløfter ruller feltrationer hen til panserinfanteristernes lastbil, men det sidste stykke vej fra jord til lad foregår manuelt. Brændstofduke og feltrationer løftes og kastes med håndkraft. Alle ledige hænder giver et nap med.

OFFICERSKAMPAGNE BYDER PÅ EN GRATIS PRØVETUR I OFFICERSUNIVERSET

Under sloganet 'Bliv leder i virkeligheden' bliver målgruppen for Forsvarets nye officerskampagne selv udstyret med kameraet som egne øjne og får mulighed for at opleve officersuddannelser i både Hæren, Søværnet og Flyvevåbnet – på 45 sekunder.

AF GITTE MERETE COLDING / FPS

REKRUT

Igen i år lancerer Forsvarsministeriets Personalestyrelse en kampagne for Forsvarets officersuddannelser, der skal få unge akademikere til at trække i uniform og fortsætte karrieren som officer i Forsvaret.

"Det er fortsat en udfordrende opgave at rekruttere unge med en civil bachelorgrad til alle vores officersuddannelser. Andelen, der i forvejen finder Forsvaret og officersvejen attraktiv, er ikke stor nok til at dække alle vores rekrutteringsbehov. Det betyder, at vi skal have fat i unge bachelorer, der ikke tidligere har overvejet Forsvaret som en mulighed. Derfor er det vigtigt, at vi giver indsigt og viser et nuanceret billede af, hvad en officer laver," siger major Anders Christian Bech, chef for Marketingsektionen i Forsvarsministeriets Personalestyrelse.

Fokus for årets kampagne er at øge målgruppens viden om flere aspekter ved officersuddannelserne. I hvert værn inviteres målgruppen derfor indenfor som hovedpersonen i en film, der i hastigt og ungdommeligt tempo tager dem fra optagelse på uddannelsen til mulighederne for deres første job. Vel at mærke i det omfang, en film på 45 sekunder tillader. Hvert værn har fået sin egen film, og så

har uddannelsesretningen som våben- og elektronikteknisk officer i Søværnet også fået sin egen film. Teknikken bag denne mulighed hedder POV (point of view), og helt konkret betyder det, at kameraet sættes på hovedet af optageren, og effekten er, at man med 'egne' øjne er officersaspirant i 45 sekunder. Der er skrevet et manuskript for hvert værn, der giver indblik i forskellige dele af officersuddannelsernes forløb og opfylder hele ideen med en reklamefilm; at skabe opmærksomhed og tiltrække ansøgere.

Mere viden med podcast

Foruden den hurtige og visuelle indføring i officerens univers er der i år også mulighed for at fordybe sig i officerens virkelighed gennem fire podcastserier.

"Det er første gang, vi bruger podcast som medie i vores kampagner, og netop når fokus er på at øge viden om både uddannelserne og jobbet som officer, må vi have et godt supplement til de hurtige film. Mediet tilbyder kvalificeret kendskab på en engagerende måde og i et format, som både er i øjenhøjde med, og som kan konsumeres af målgruppen på deres præmisser," siger Anders Christian Bech.

De fire episoder giver lytterne et indblik i, hvilke overvejelser man gør sig som kommende ansøger, li-

FOTO: RONNY VOSSEN RASMUSSEN

vet som kadet, jobbet som officer samt officerserfaring og -kompetencer som afsæt for en karriere uden for Forsvaret.

Særskilt kampagne for ingeniørerne

Igen i år gennemføres der ligeledes en særskilt kampagne for de tekniske uddannelsesretninger, særligt i forhold til målgruppen for uddannelsen som våben- og elektronikteknisk officer i Søværnet. Det er en af de uddannelsesretninger, der er sværest at rekruttere til, da der er yderligere adgangskrav til

optag på denne uddannelse, som gør feltet af potentielle ansøgere smalt. Dette smalle segment er også interesseret i ledelse, men er samtidig drevet af faglig interesse inden for det elektroniske fagområde.

Omdrejningspunktet for den særskilte supplerende kampagne er et samarbejde mellem Ingeniørforeningen i Danmark (IDA) og Forsvarsministeriets Personalestyrelse, som åbner op for en mere direkte kontakt til ingeniører og ingeniørstuderende med relevante kvalificerende ingeniørud-

dannelser for at kunne søge ind på uddannelsen som våben- og elektronikteknisk officer i Søværnet.

Digitalt fokus igen i år

Reklamefilmene er klippet med målgruppens digitale adfærd for øje, og man ser POV-filmene via sin Facebook-profil. Det gør det muligt at registrere data på brugerne til brug for opfølgende kontakt gennem Messenger. Samtidig understøttes den målrettede digitale markedsføring i forhold til de registrerede profiler – både i kampagneperioden samt i opfølgende loops (retargeting). Filmen klippes desuden til versioner til både tv-sponsorater og biograf. Samlet går cirka 40 procent af budgettet dog igen i år til digitale visninger, herunder annoncer og bannere på Facebook, Instagram, Spotify og artikler i relevante digitale medier samt digitalt outdoor.

Hele officerskampagnen er en del af en større rekrutteringsindsats, hvor Forsvarsministeriets Personalestyrelse, Forsvarsakademiet, officersskolerne og værnene i tæt samarbejde løbende udvikler og gennemfører rekrutteringsaktiviteter for at inspirere og involvere målgrupperne, blandt andet ved at deltage i arrangementer, messer, uddannelsesdage på officersskolerne og andet.

Kampagnen kører frem til ansøgningsfristen den 15. marts 2018. ■

CENTER FOR RESERVESTYRKEN OPRETTES DEN 1. JANUAR 2018

Som afslutning på arbejdet med at implementere Forsvarets HR-delstrategi 9 oprettes Center for Reservestyrken, der blandt andet skal rådgive om brugen af personellet i reservestyrken.

AF BRIGADEGENERAL ULRICH HELLEBJERG / CHEF FOR LEDELSESSEKRETARIATET

RESERVEN

Her med udgangen af 2017 afsluttes arbejdet med at implementere anbefalingerne fra HR-delstrategi 9 vedrørende Forsvarets fremtidige anvendelse af den vigtige ressource, som personel af reserven og Hjemmeværnets frivillige udgør.

Formålet med HR-delstrategi 9 er at skabe en mere målrettet og integreret anvendelse af Forsvarets og Hjemmeværnets samlede reservestyrke i opgaveløsningen – i hele opgavespektret fra fred til krig.

Arbejdet med HR-delstrategi 9 er hidtil blevet varetaget af en projektorganisation. Fra den 1. januar 2018 vil arbejdet blive videreført i en del af basisorganisationen i Værnsfælles Forsvarskommando. Som en konsekvens heraf oprettes Center for Reservestyrken.

Centerets opgaver kommer primært til at ligge inden for områderne strategisk styring og direktivgivning, kommunikation, rådgivning af forsvarschefen og chefen for Hjemmeværnet samt

samarbejde med interesseorganisationer og repræsentanter for de frivillige i Hjemmeværnet. Hertil kommer tilsvarende opgaver i relation til samarbejde med civile arbejdsgivere. Indledningsvis vil centerets fokus være at følge op på de mange implementeringstiltag fra HR-delstrategi 9.

Videreudvikle samarbejdet

Center for Reservestyrken placeres organisatorisk under Ledelsessekretariatet ved Værnsfælles Forsvarskommando. Fysisk placeres centeret i Kastellet. Placeringen i Kastellet er i øvrigt sammen med Hjemmeværnsstabens Center for Stabiliseringsindsatser, hvilket giver gode muligheder for at videreudvikle det gode samarbejde mellem Værnsfælles Forsvarskommando og Hjemmeværnet også på dette område.

Center for Reservestyrken vil indledningsvis bestå af fem faste medarbejdere og en række reserveofficerer, der hidtil har løst en række beslægtede opgaver relateret til reservestyrken. Centeret omfatter således blandt andet InterForce-sekretariatet, Forsvars-

chefens Rådgiver vedrørende Reservestyrken og Forsvarschefens Særlige Sagkyndige vedrørende Reservestyrken. Især placeringen af InterForce-sekretariatet i centeret vil give gode muligheder for at optimere sammenhængen mellem Forsvaret, personellet i reservestyrken og deres civile arbejdsgivere.

Det er vigtigt at pointere, at Center for Reservestyrken ikke er en myndighed, men en stabs- og støttefunktion for Værnsfælles Forsvarskommando og Hjemmeværnskommandoen. Den konkrete anvendelse af reservestyrkens personel besluttet af værn og kommandoer på baggrund af deres opgaver, vilkår og de ressourcer, der er til rådighed. ■

RESERVESTYRKEN

Reservestyrken er den personellkapacitet, der består af alt personel af reserven samt alle Hjemmeværnets frivillige, både de aktive og Hjemmeværnets reserve.

SAMARBEJDSUDVALGET I ARBEJDSTØJET

Rekruttering og fastholdelse af de rigtige medarbejdere til fremtidens Forsvar er en betydelig udfordring. Det er Forsvarets ledelse og de faglige organisationer enige om. Derfor var dette på dagsordenen, da der var seminar i det centrale samarbejdsudvalg den 30.-31. oktober 2017 i Karup.

TEKST OG FOTO: **SIGNE RYBORG** / VFK

MEDARBEJDERE

Når Værnsfælles Forsvarskommandos centrale samarbejdsudvalg – i daglige tale kaldet CSU – mødes, er det for at drøfte samarbejde, udfordringer og udviklingen i Forsvaret. Udvalget er sammensat af repræsentanter for Forsvarets faglige organisationer og fra Forsvarets øverste ledelse. Og denne gang havde de sat hinanden stævne for at komme i dybden med de udfordringer, Forsvaret står over for på bemandingssiden.

Seminaret blev indledt med indlæg fra Moderniseringsstyrelsens direktør, Poul Taankvist, og vicedirektør i Forsvarsministeriets Personalestyrelse, Henrik Ryberg.

I sit indlæg forklarede Poul Taankvist, at det økonomiske opsving og udvikling i befolkningssammensætningen indebærer alvorlige rekrutteringsudfordringer for alle offentlige – og for den sags skyld private – arbejdspladser. Poul Taankvist viste også tal, der illustrerede, at Forsvarets aktuelle personaleomsætning ikke er større end resten af statens. Den er på de gennemsnitlige cirka 11 procent. Henrik Ryberg supplerede billedet med, at det især er personel med tekniske specialer, yngre officerer og befalingsmænd, der er mangel på i Forsvaret, og samarbejdsudvalgets formand, forsvarschef Bjørn Bisserup, konstaterede, at en ny politisk aftale om Forsvaret efter al sandsynlighed vil medføre et behov for

at rekruttere flere soldater på manuelt niveau til den operative struktur.

Udfordringerne til debat

Debatten efterfølgende bød på mange meninger og eksempler på, hvad udfordringerne består i. Fra medarbejdernes repræsentanter blev der blandt andet talt om ufleksible og stramt fortolkede regler med ensidigt fokus på "billigst muligt".

Også oplevelsen af en usmidig og nogle gange ufleksibel støttestruktur fyldte i debatten, ligesom større usikkerhed, en ubalance mellem opgaver og bemanding samt manglende klarhed over karrieremuligheder blev diskuteret.

Michael T. Jensen fra Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) fremhævede blandt andet, at manglende muligheder for at få anerkendt de kompetencer, man opnår i Forsvaret, er noget, der skal gøres noget ved.

Og hvad er så løsningerne?

Løsninger og muligheder var selvfølgelig også til debat, og mange aspekter blev vendt. Blandt emnerne var genindførsel af udstikkerordningen, løn og tillæg, vilkår under uddannelse, fleksibilitet og en støttestruktur i øjenhøjde – samt rimelighed frem for billigst muligt.

Der tegnede sig også et billede af, at der ikke er én enkel forklaring og én enkel løsning på bemandingsudfordringerne. Tvært-

imod er der mange forklaringer og mange problemstillinger. En af konklusionerne var derfor, at der sås et behov for en mere differentieret analyse og tilgang til de forskellige medarbejdergrupper, fordi opgaver, udfordringer, vilkår og behov varierer fra gruppe til gruppe og fra medarbejder til medarbejder.

Formanden for Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD), Niels Tønning, udtrykte det således: "Der er simpelt hen behov for, at vi sætter medarbejderne mere i fokus."

Holdningen var, at Forsvaret som arbejdsgiver måtte indstille sig på en mere fleksibel tilgang og på at stille mere differentierede og afpassede krav alt efter personen, opgaven og jobbet.

"Måske er der for eksempel ikke behov for, at vi altid kræver, at man skal kunne klare basiskravene, hvis man alene er tiltænkt en specialiseret stabsfunktion," konkluderede formanden Bjørn Bisserup.

Fremtidens medarbejdere

Der blev også stillet skarpt på morgendagens medarbejdere. I den sammenhæng er det ikke nok at få et overblik over de årsager, der får medarbejdere til at søge væk. Der er også brug for et klarere billede af, hvad der motiverer medarbejderne til at blive – og til at søge ind i Forsvaret.

Henrik Ryberg nævnte, at mange bliver i eller søger Forsvaret, fordi opgaverne

bliver anset for vigtige og interessante, og fordi der ses et særligt fællesskab i Forsvaret. Især den kommende generation – generation Z – som den er døbt, sætter dette i højsædet. For dem er det vigtigt at arbejde et sted, hvor man gør en forskel, og hvor man kan brænde for noget vigtigt. Og det er godt nyt for Forsvaret. Derfor vil der blive lagt vægt på disse aspekter i fremtidens rekrutteringskampagner.

Vejen frem

Drøftelserne fortsatte til et stykke ud på aftenen, og alle parter bød ind. Men man rundede ikke af med en facitliste til, hvad der konkret skal gøres. Derfor blev det aftalt, at der nu var behov for at blive mere skarpe på, hvad der konkret kan og bør gøres, og drøftelserne fortsætter på kommende møder i samarbejdsudvalget.

En ting var der enighed om, da mødet blev rundet af: Der er behov for, at alle også kommunikerer om det, Forsvaret har at tilbyde. Som Henrik Ryberg sagde: "Forsvaret vinder ved nærmere bekendtskab". Så det gælder om at få skabt interesse for at undersøge os nærmere.

"Vi har alle et ansvar for, at vi også får kommunikeret om det gode, der er ved at være i Forsvaret. Og om at det faktisk er en god arbejdsplads," sagde formand for Centralforeningen af Stampersonel (CS), Jesper K. Hansen, der er næstformand i CSU. ■

KOMMENTAR

Husk nu hinanden!

Et 10-årsjubilæum skal selvfølgelig fejres, men nogle gange er det mere end de 10 år og en begivenhed for lang tid siden, der er det vigtige. Nogle gange handler det også om, hvem der er mødt op for at fejre begivenheden, og måske endnu vigtigere: hvem der ikke er mødt op.

Det stod helt klart for mig, da vi den 22. september holdt 10-årsreunion i forbindelse med 1/I/LG udsendelsen til ISAF hold 4 i Afghanistan. 65 mand havde meldt sig, hvilket er cirka halvdelen af kompagniet. Det synes jeg egentlig er meget flot efter så mange år. Der kan være et hav af årsager til, at nogle ikke møder op, men det var tydeligt at se, at de delinger, hvor føreren havde sørget for at holde kontakten løbende gennem årene, også var de delinger, som mødte talmæssigt stærkest op. Det indikerer for mig, at ansvaret som fører kun formelt stopper, når folkene kommer hjem fra mission og går civilt. Uformelt fortsætter ansvaret.

Selve vores reunion blev afholdt på Garderkasernen i Høvelte, hvor Livgarden velvilligt havde stillet lokaler og faciliteter til rådighed. Efter velkomsten fik vi en opdatering på forholdene i Afghanistan og et zoom ind på Helmand, hvor vi havde været indsat. Jeg syntes, at det var vigtigt for folkene at vide, i hvilken retning tingene er gået efter vores og Danmarks indsats gennem så mange år. Bagefter afholdt vi en mindeceremoni, hvor vi nedlagde en krans ved Livgardens monument til minde om Thorbjørn Reese, Mikkel Keil, Anders Storrud, Jimmi Bøgebjerg, Jørgen Randrup og Magnus Nordtun – og naturligvis alle andre af Livgardens faldne.

Ikke alle af kompagniets fem krigere faldt i direkte kamp med fjenden i Helmand. En enkelt mistede vi desværre grundet psykiske kampskader lang tid efter vores hjemkomst. De vil altid leve i vores hjerter og tanker. Netop det faktum, at der også er kammerater, som kom med hjem med skjulte kampskader, eller som har fået dem senere hen, var vi måske ikke helt så opmærksomme på for 10 år siden. Derfor er det til sådan en reunion vigtigt at være opmærksom på de kammerater, der ikke dukker op til arrangementet. For selvom resten af dagen gik med hygge og samtale i messen, og det var skønt at se så mange gamle krigere, omend vi alle er blevet lidt ældre og rundere, så kan jeg ikke lade være med at sende en tanke til dem, der ikke kom. De folk, der kom til vores reunion, havde det godt, men det er jo også oftest dem, der er kommet godt videre, der stiller op til sådanne arrangementer. Det er mere dem, der ikke dukker op, som man skal være bekymret for.

Slutteligt vil jeg takke Veterancentret samt Den Kongelige Livgarde for den store opbakning til vores arrangement. ■

Peter Grandahl

Major
Tidligere chef for 1/I/LG,
ISAF hold 4, 2007-2008

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver?
I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du sender stafetten videre.

FOTO: FRØMANDSKORPSET

LET PLANLÆGGER FLYVNINGER MED MILLIMETERPRÆCISION

Det kræver intenst samarbejde mellem piloten og observatøren, der har planlagt missionen, når de flyver seks fod over jorden i en helikopter.

AF ATLE LIST JOHANSEN / ACW

NØJAGTIGHED

Seniorsergent Erik med flyvenavnet LET er taktisk observatør i Eskadrille 724, der huser Fennec-helikopterne på Helicopter Wing Karup. Det er ham, der planlægger missionen, og han ved præcis, hvilken retning de flyver, hvilken højde de er i, og hvor de befinder sig på hvilket som helst tidspunkt.

”Man møder ind om morgenen og er med til morgenbriefingen sammen med resten af eskadrillen.

Her får vi at vide, hvilke flyvninger der er på dagen, hvordan vejret er og andre generelle informationer. Normalt har man en til to flyvninger om dagen, som

man bagefter forbereder,” fortæller LET.

Fennec'en flyver mange forskellige missionstyper, for eksempel natflyvning, flyvning i seks fods højde, indsættelsesmissioner og meget andet.

”Det fælles for alle de her flyvninger er, at jeg hele tiden skal vide, hvor vi er, hvor vi er om 20 sekunder, og om der er el-master, ledninger og andet på ruten, der kan slå en ihjel,” forklarer LET.

Derfor bliver der gået grundigt til værks, når ruten bliver planlagt. Alt på ruten, der rager op i luften, bliver indsamlet fra en kæmpe database og ind-

tegnet på kortet. Strækninger får tidskoder, der giver piloten et mål for, hvornår han skal nå det næste punkt. På sekundet.

Rallykører i flyvende sportsvogn

For LET, der har fast plads ved siden af piloten, kan det mest af alt minde om en motorsport, når de er i luften.

”Når jeg sidder og kalder ind til piloten, hvor lang tid han har til at nå det næste punkt på ruten, hvor langt der er, og hvilke ting han skal være ekstra opmærksom på, så kan det minde utroligt meget om jobbet som co-driver for en rallykører,” siger LET.

Han påpeger, at det kræver en hel del af både piloten og observatøren at komme igennem en flyvning.

”Det er en masse, der skal gå op i en højere enhed, og det kræver et rigtig godt og intenst samarbejde med piloten. Så derfor er det godt, at vi har et rigtig godt samarbejde ude i Eskadrille 724. Der er virkelig en god kultur herude, hvor vi er gode til at sætte vores eget præg på tingene.

Og så er det fedt at flyve. Fennec'en er som en lille sportsvogn, den er meget mobil og manøvredygtig,” fortæller LET.

Fennec-helikopteren er en del af beredskabet i Danmark og hjælper til daglig politiet med alt fra eftersøgninger af forsvundne personer til støtte i bandekonflikten i København. Ud over det er det også dem, der samarbejder med og støtter specialstyrkerne. ■

LET SPØRGER:

Hvad laver en geospecialist ved Ingeniørregimentet?

Spørgsmålet

Hvad laver en
Mission Planner
fra Helicopter Wing?

Praktikpartner for eliteatleter

SAMARBEJDE: Forsvarsministeriets koncern er blevet ny officiel praktikpartner med Team Danmark, så vi kan tilbyde eliteatleter praktikforløb med fleksible vilkår. Aftalen giver atleterne mulighed for at tage en uddannelse i Forsvaret sideløbende med deres eliteidrætskarriere. Læs mere om nyheden på www.forspers.dk. ■ /SBC

Ny designlinje på vej

FORSVARET

FORSVARET

DESIGN: Alle myndigheder under Forsvarsministeriets koncern skal i det nye år i gang med at implementere en ny designmanual. For Forsvarets vedkommende er der primært tale om en opdatering af det eksisterende logo. Manualen fastlægger principper for, hvordan designet på både trykte og digitale medier skal udformes. Det nye design skal både styrke brugervenligheden, øge genkendeligheden og gøre det lettere for omverdenen at forstå, hvem der kommunikerer. Det vil blive enklere at finde rundt på de forskellige platforme, kontaktoplysningerne står altid samme sted, og det vil blive mere tydeligt, at vi er del af en samlet koncern. Den nye designmanual henvender sig især til de medarbejdere og grafikere, som arbejder med kommunikation i det daglige, men vil på sin vis berøre alle i Forsvaret. Læs mere om designmanualen på Koncernfælles Intranet. ■ /SRT

HÆREN HÆDRET FOR SIT ARBEJDE MED DIVERSITET

En målrettet indsats for at få flere kvinder i trøjen bliver nu hædret med den prestigefyldte Vallø Prisen 2017. Men der er lang vej endnu, før kvinderne ikke længere er en minoritet i Hæren.

AF SIMON J. ELBECK / VFK

HÆDER

Det er en glad og smilende chef for Hærstaben, Hans-Christian Mathiesen, som tager imod Forsvarsavisen med fremstrakt hånd og begejstret fortæller om Vallø Prisen.

"Det er helt fantastisk," siger generalmajor Hans-Christian Mathiesen om at modtage Vallø Prisen.

Vallø Stift blev i sin tid oprettet som adeligt jomfrukloster og arbejder nu for at forbedre kvinders forhold. Hvert år tildeler Vallø en pris til en person, organisation eller et formål, der gør noget specielt for kvinder. I år får Hæren prisen for sit arbejde med at åbne sig for kvinder, forklarer formanden for Vallø Stift. Han hæfter sig især ved, at Hæren erkender udfordringen og gør en målrettet indsats.

"Det er utroligt prisværdigt, at en mands-

domineret arbejdsplads gør sig bevidst om, at man kan ændre noget og give kvinderne en chance," siger formand Christian Castenskiöld.

Prisen bliver givet til Hæren efter et flerårigt arbejde for at fremme kvinders valg af Hæren som karrierevej.

Der er gennemført konkrete tiltag, som blandt andet fælles indkvartering for mænd og kvinder, og der er fokus på sprog og omgangstone i alle enheder. Men der er stadig meget at gøre.

Kun seks procent kvinder i Hæren

Kvinder kommer primært ind i Hæren igennem værnepligten, hvor knap 18 procent er kvinder. Problemet er at fastholde dem – kun seks procent af de ansatte i Hæren er kvinder.

"Vi er vel i Hæren, hvor det private erhvervsliv var for 20 år siden. Vi har så få

kvinder, at de er en minoritet. Det skal ændres for at fremtidssikre Hæren og Forsvaret," siger Hans-Christian Mathiesen. Hæren har i høj grad brug for fysisk stærke og robuste kampsoldater, men der er også brug for mangfoldighed.

"Den unge generation taler ikke om mænd og kvinder, men om soldater. For dem er det ligegyldigt, om der er en mand eller en kvinde inde i uniformen. Det handler om den enkeltes kompetencer. Det er evnen og viljen til at yde en indsats, der trænger igennem hos de unge. Det går langsomt fremad," siger hærchefsergent Henning Bæk.

Hæren har brug for alle, der kan og vil

Ifølge chefen for Hærstaben er den store udfordring at få flere kvinder i Hæren, uden at det bliver modtaget negativt hos dem, der allerede er ansat.

"Vi arbejder på at fastholde de unge kvin-

ders interesse. Det skal vi blandt andet gøre ved at fortælle, at der er meget stor mangfoldighed i arbejdsopgaverne ude i enhederne. Derfor har vi brug for mange forskellige typer mennesker," siger Hans-Christian Mathiesen.

Hærstaben oplever ofte, at ønsket om diversitet bliver opfattet som en indirekte kritik af de eksisterende soldater.

"Det er det ikke. Det handler om, at vi skal skabe plads til alle, der har viljen og evnen," slår generalmajor Hans-Christian Mathiesen fast.

I samarbejde med Vallø Stift vil chefen for Hærstaben blandt andet oprette en netværksgruppe for kvinder i og uden for Forsvaret og igangsætte konkrete projekter på mange steder i Hæren, hvor det er andet end råstyrke, der er udslagsgivende for, hvor godt man kan løse opgaverne. ■

Repræsentanter fra Vallø Stift og Hæren foran Vallø Slot. Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

UDPLUK AF UDDANNELSER DU KAN SØGE NU

- Officer i Hæren
- Officer i Søværnet
- Officer i Flyvevåbnet
- Conduct After Capture Instruktør

Find dem alle på www.forsvaret.dk/uddannelser

Følg Forsvarets uddannelser på

Langt fra deres familier, om bord på Søværnets sejlene enheder, i de internationale missioner og på stationerne i Nordøstgrønland, holder Forsvarets medarbejdere jul med deres kolleger. Men det er ikke en hindring for at skabe julestemning.

Jul på "Ejnar Mikkelsen"

Om bord på inspektionsfartøjet "Ejnar Mikkelsen", der sejler i Nordatlanten, har besætningen pyntet op til jul på skibskontoret og i kabyssen.

Foto: Besætningen.

Jul på Daneborg

Patruljeførerne fra Siriuspatruljen pynter op til jul på Daneborg.

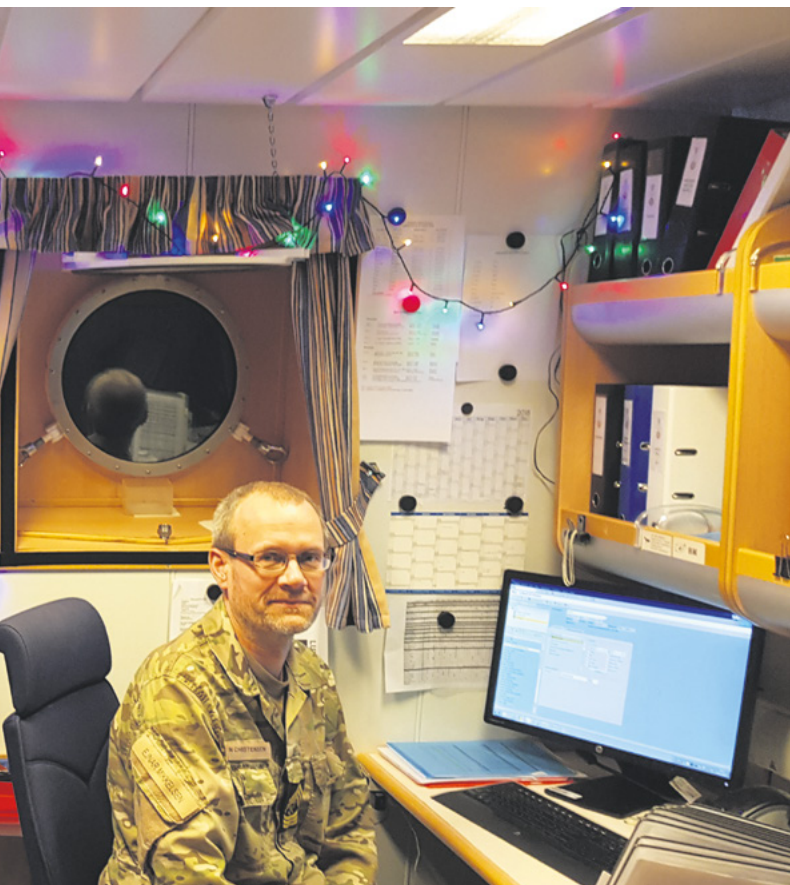
Foto: Siriuspatruljen.

Jul i Operation Inherent Resolve

Første søndag i advent blev markeret med æbleskiver, julesmåkager og juleklip i soldaterhjemmet KFUM på Al Asad Airbase i Irak.
Foto: Presseofficer Søren Egebæk.

Jul i Resolute Support Mission

Tidligere hold har efterladt pynt, så de danske soldater i Resolute Support Mission har kunnet pynte op til jul i velfærdsområdet i missionshovedkvarteret i Kabul, Afghanistan.
Foto: Presseofficer Alexander Tuxen.

Jul på Mestersvig

På Station Mestersvig i Nordøstgrønland har stationsspecialisterne modtaget friske forsyninger, et juletræ og pakker ved det årlige juledrop, hvor gods smides ud med faldskærm fra et Hercules-transportfly. Foto: Stationsspecialisterne.

Scan QR-koden
og se videoen
Patientforsøg i luften
på Forsvaret.tv

FLYVENDE GRISE I RESPIRATOR

TEKST OG FOTO: MICHAEL AAGAARD JENSEN

EKSPERIMENT

Det er en kold og klar morgen på Flyvestation Aalborg. I lyset fra de første stråler fra efterårsolen står en C-130J Hercules foran den store hangar ved landingsbanen. Den er i dag et flyvende laboratorium, hvor et medicinsk eksperiment for første gang i verden skal udføres. Et forsøg, der i fremtiden vil gøre det nemmere at få sårede soldater i behandling.

I en container i lastrummet på flyet er der hektisk aktivitet. Medicinsk udstyr bliver sat op og tændt. Alt skal være klart, for uden for flyet er dagens vigtigste passagerer netop ankommet i en ambulance. To bedøvede grise. Sammen med dem ankommer overlæge ved Aalborg Universitetshospital og stabslæge i Forsvaret Benedict Kjærgaard. Han er leder af det hold, der står bag dagens forsøg.

"Det er et forsøg, der går ud på at redde mennesker, der er hårdt såret med lunge-skader. Det er typisk det, man ser efter en

bombeeksplosion, for eksempel efter et terrorangreb. Vi skulle gerne kunne evakuere sådan nogle patienter fra krigszoner. Men det er rigtig svært at flyve med personer, som har svært ved at optage ilt, fordi de har en lunge-skade, idet luftrykket bliver meget lavere, når vi flyver," forklarer han.

Trækker ikke vejret

De to grise, forsøget bliver udført på, har hver sin rolle. Den ene bliver koblet til en respirator, nøjagtig som man ville gøre på jorden. Den er kontrolgrisen, hvis værdier skal sammenlignes med den anden gris, der som den første i verden skal behandles med en helt ny metode.

"Den er udsat for en ny behandling, vi har fundet på, hvor vi faktisk ikke lader den trække vejret, men holder et svagt overtryk af ilt nede i lungerne hele tiden, mens lungerne ligger helt stille. Det har vi af og til gjort på sygehuset i en kortere periode op til en halv time. Men gør man det i lang tid, og det er man nødt til på en flyvning, så vil der ske

det, at man hober kuldioxid op i blodet, fordi man ikke ånder ud. Under den her flyvning tager vi blodet ud og sender det igennem et filter, der fjerner kuldioxid og pumper blodet tilbage igen. Man kalder denne metode for apnøisk ventilation. Det er noget, vi ikke har prøvet under flyvning før," fortæller Benedict Kjærgaard.

Hvis forsøget lykkes, vil det være muligt at flytte patienter med svære lunge-skader med fly, men metoden har også nogle andre fordele. En er rent logistisk, da en patient med den nye metode bruger langt mindre ilt end normalt. Derfor skal der ikke transporteres mange store tunge iltflasker. Men selvom patienten ikke bruger meget ilt, så er iltindholdet i blodet meget højt.

"Når man har dårlige lunger, så kniber det med at optage ilt. Kommer man op at flyve, så falder trykket til en trekvartdel af, hvad det er på jorden. Selv om det ikke lyder af meget, så gør det det meget sværere at optage ilt. Men med den her metode, så har man meget ilt i blodet, så jeg håber, det kan være

en fordel for nogle udvalgte patienter," fortæller Benedict Kjærgaard.

Flyvende ambulancetjeneste

Benedict Kjærgaard er ikke ene om forsøget. Ud over sygeplejersker, dyrepassere og andre specialister er lægen Carsten Simonsen også med på holdet. Han er læge ved Hjertelungekirurgisk Afdeling på Aalborg Universitetshospital. Han forudser, at forsøget vil være til gavn for soldater i fremtiden.

"Perspektivet er, at vi kan tage nogle soldater og tilskadekomne af alle mulige forskellige karakterer, primært lunge-skadede personer, og flytte dem over lange afstande. Tidligere har man været lidt tilbageholdende med at flytte dem, både på grund af det logistiske i at flytte dem, og på grund af, at ilttrykket bliver lavere, når vi kommer op i højden. Det tager vi nu ud af ligningen ved at lægge dem på apnøisk ventilation. Ved at gøre det kan vi flytte nogle personer, som er dårligere, og flytte nogle personer tidli-

Et ekstra forsøg

Da hovedforsøget var overstået, udførte holdet et ekstra forsøg på kontrolgrisen. De ville se, om de med små forberedelser kunne forbedre chancerne for en patient med truende hjertestop med en lille mobil hjertelungemaskine. Patienten får et plastikrør ført ind i en pulsåre og en vene i lysken. De to rør er henholdsvis ind- og udgang for blodet. Når de to rør er på plads, kan patienten hurtigt kobles på en lille mobil hjertelungemaskine, som holdet har med.

”Er man i en kritisk situation efter at have fløjet i fire timer, så vil det være svært at lande med en person, der er ved at få hjertestop. Men her kan man næsten sige, at det ikke gør noget, at han får hjertestop, for så kan vi overtage funktionen med det samme. Så kan vi flyve direkte til et universitetshospital og få patienten ind på et kardiologisk laboratorium og få undersøgt den bagvedliggende årsag,” fortæller Benedict Kjærgaard.

Ifølge Carsten Simonsen er ekstrapforsøget noget af det mest banebrydende ved flyvningen, da lægerne som de første har lagt et levende væsen på en hjertelungemaskine i selve flyet. På grund af grisens anatomi er det teknisk set sværere, end det ville være på et menneske.

”Det er et vigtigt skridt på vejen fra ’point of injury care’ til ’care in the air’. Dette er medvirkende til, at vi kan flytte nogle svært ustabile patienter, som man ikke i dag kunne drømme om at flyve med, idet vi nu har en god plan B. Hvis patientens tilstand forværres pludseligt under flyvningen, så har vi den mobile hjertelungemaskine i baghånden,” forklarer han.

Det er nemlig mindst lige så vigtigt at kunne overtage lungernes funktion hos en patient, der får totalt lungenesvigt, som det vil være at overtage hjertets funktion ved et hjertestop. Lungesvigtet kan for eksempel være opstået på grund af traumer, trykskader efter eksplosioner, lungeinfektioner såsom fugleinfluenza eller blodpropper i lungerne. Alt sammen tilstande, som soldater er i øget risiko for.

Interesse fra industrien

Det er ikke kun lægerne og andre sundhedsprofessionelle, der kan se perspektiver i den nye teknik. Med på flyvningen var også den sundhedspolitiske chef i Dansk Industri, Mie Rasbech.

”Perspektiverne er store og har mange facetter. Der var mange mennesker med i dag, som får udviklet nogle fine kompetencer. Derudover er der mulighed for at gøre det her til noget, vi kan eksportere, noget vi kan blive de bedste til i verden. Det er vi på andre sundhedsområder. Derfor har vi rigtig god erfaring med, hvordan vi eksporterer den her slags løsninger til resten af verden. Så det kan der bestemt være stort potentiale i,” siger hun.

En flyvetur med to bedøvede grise i et Hercules-transportfly vil i fremtiden kunne redde soldater med lungeskader.

gere i forløbet, end vi har kunnet før,” fortæller han.

Metoden giver også Danmark mulighed for at få en helt ny rolle i forhold til sårede soldater.

”Et af perspektiverne kunne være, at hvis vi bliver gode til det her, og det bliver en metode, vi kan føre os frem med for eksempel i NATO, så kan vi tilbyde andre lande at hjælpe med at evakuere meget syge eller meget hårdt sårede patienter. Så kunne Danmark tilbyde en form for ambulancetjeneste,” siger Benedict Kjærgaard.

En lang indånding

I tre timer cirkler C-130J’eren over Jylland, imens forsøget foregår i lastrummet. Der bliver jævnlgt taget blodprøver på de to grise for at sammenligne deres værdier og undersøge, om forsøgsgrisen får ilt nok og får fjernet kuldioxiden fra blodet. Prøverne viser, at forsøget er en succes. Forsøgsgrisen har det godt på trods af, at den i princippet kun har taget én – meget lang – indånding på hele turen. Udåndingen er foregået

igennem filteret, som grisens blod strømmer igennem. Forsøget kunne have været lavet i et laboratorium, men det har været vigtigt for holdet, at det foregår under virkelige forhold.

”Når vi flyver, så får vi det hele med, som da der i dag pludselig sprang en sikring i flyveren, fordi vi havde noget udstyr, der brugte for meget strøm. Vi finder ud af, om vi har ilt nok med, vi finder ud af, om pladsforholdene gør, at det er muligt at lave behandlingen, med det setup vi flyver med,” fortæller Benedict Kjærgaard.

Metoden er nu kommet meget tættere på at kunne bruges på rigtige patienter.

”Det er sådan, at det faktisk er godkendt til mennesker. Vi har bare ikke prøvet at flyve med mennesker. Så der er sådan set ikke så lang tid til, at vi kan gøre det på rigtige patienter, men vi skal have udviklet systemerne. Vi skal ikke have sådan et laboratorie-setup, som vi havde med i dag. Vi skal altså have bygget nogle ting, der er egnet til det her, så der skal noget industriel hjælp til,” siger han. ■

NY FORSKNING SKAL FORENKLE HÆRENS BESLUTNINGSPROCESSER

En revidering af Hærens Feltreglement III inddrager civil forskning. Det skal åbne op for nye muligheder og overvejelser under planlægning og føring for stabsofficerer og troppeenheder.

AF THOMAS JERICHOW / FAK

UDVIKLING

Det er blevet tid til at revidere Hærens Feltreglement III, så det afspejler erfaringerne fra de sidste 15 års operationer. Det kommer til at ske igennem et samarbejde mellem erfarne officerer fra Center for Landmilitære Operationer ved Forsvarsakademiet og forsker Anna Therese Helthberg fra Institut for Ledelse og Organisation, også fra Forsvarsakademiet.

”Vi skal blandt andet se på, hvordan vi kan gøre beslutningsprocesserne enklere for troppeenheder og af-komplicere planlægning og føring,” siger major Peter Grandahl, der er næstkommanderende ved Center for Landmilitære Operationer.

Kritiske civile øjne

Feltreglement III – også kendt som ”Stabstjeneste under feltforhold” – er en samling af regler for troppeenhedens

processer, metoder og procedurer under planlægning og føring i operationer. Det får nu et par kritiske, civile øjne på processerne og forhåbentlig også en masse gode ideer.

”Jeg håber, at vi i fællesskab kan udvikle et feltreglement, der er tilpasset til nu- og fremtidens komplicerede operative miljøer, og som skaber nye muligheder for stabsofficererne i deres overvejelser,” fortæller Anna Therese Helthberg.

Baggrunden for samarbejdet er Anna Therese Helthbergs udviklingsstudie ”Udvalgte ledelsesteoriens relevans for det militære stabssarbejde”. Med revideringen kommer også en opdatering af ledelsestermer og begreber, så Hærens Feltreglement III i fremtiden stemmer overens med britiske og norske reglementer.

Beslutningen om at revidere Feltreglement III kommer fra Hærstaben, der har givet Center for Landmilitære Operationer indtil 2019 til at komme med et oplæg. ■

PUBLIKATIONER AKTUELLE UDGIVELSER FAK

Normal at last? German Strategic Culture and the Holocaust

LÆS Denne rapport undersøger baggrunden for Tysklands tilbageholdende udenrigs- og sikkerhedspolitik. Selvom Tyskland er den største befolkningsmæssige og økonomiske magt i Europa, og mange mener, at de bør indtage en mere ledende rolle i et ustabilt Europa, har de hidtil ikke ønsket dette. Rapporten konkluderer, at årsagen skal findes i Tysklands kollektive erindring om Holocaust, der stadig udgør en afgørende faktor i deres tilbageholdende udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Danish-German Submarine Cooperation: Opportunities and Challenges

LÆS Dette researchpaper analyserer den danske beslutningsproces fra det politiske niveau til den militære indsats. Det belyser de mandater og instruktioner, Forsvarets personel arbejder under, når de skal omsætte politiske målsætninger om deltagelse i offensive luftoperationer.

MATERIALER FRA FAK KAN BESTILLES ELLER DOWNLOADES SOM PDF PÅ **FORSVARET.DK/FAK**

.....

Farvel, "Tulugaq"

NUUK: I snart 40 år sejlede inspektionskutteren "Tulugaq" på Grønlands vestkyst. 1. december 2017 sluttede ikke bare "Tulugaqs" tjeneste, også en æra for kuttersejls ved Grønland var forbi. Ved Skonertkajen i Nuuk hilste besætningerne fra kutteren, "Hvidbjørnen" og "Ejnar Mikkelsen" farvel sammen med civile fra Nuuks beredskab, mens kommandoflaget blev strøget. I spidsen for paraden stod vicechefen for Arktisk Kommando, kommandør Anders Friis. ■ /LBV

Velkommen, "Lauge Koch"

KORSØR: 11. december 2017 blev "Tulugaqs" afløser overdraget til Søværnet ved kommandohejsning på Flådestation Korsør. Flertallet af den 20 mand store besætning blev ønsket god vind af generaløjtnant Flemming Lentfer (FMI), forsvarschef, general Bjørn Bissrup, og Søværnets chef, kontreadmiral Torben Mikkelsen. De var alle enige om, at indsatsen i Arktis vil blive styrket, når "Lauge Koch" i starten af året sejler til Grønland. ■ /LBV

KUTTERMÆND ER GUTTERMÆND

NORDATLANTENS NYE SCHWEIZERKNIV

"Lauge Koch" hører til "Knud Rasmussen"-klassen og har ligesom de andre inspektionsfartøjer øget udholdenhed og aktionsradius og kan klare mere vind og sø sammenlignet med inspektionskutterne.

Desuden kan inspektionsfartøjet også tage en helikopter ned og tanke den, for eksempel den nye Seahawk. "Lauge Koch" er også godt udstyret til forskning og søopmåling og kan have et stort antal containerpositioner på helidækket, ligesom der er hydraulik- og strømuttag til forskeres udstyr samt udstyr om bord, der kan tage havbunds- og vandprøver fra stor dybde. Om bord er også en lang række sensorer, som forskerne kan bruge.

På våbensiden kommer skibet med en fuldt integreret våbenpakke med mulighed for både at støtte landoperationer og beskytte mindre styrker mod sø- og luftmål.

På billedet ses "Tulugaq" sammen med "Knud Rasmussen" og "Vædderen". Størrelsesforholdet mellem "Tulugaqs" kutterklasse og "Knud Rasmussen"-klassen ses tydeligt. Foto: Forsvarsgalleriet

Inspektionskutteren "Tulugaq" sluttede tjenesten i november efter næsten 40 år og lukker dermed et 85-års kapitel i Søværnets historie. Selvom mange vil begræde "Tulugaqs" og dermed den sidste inspektionskutters pensionering, peger mange samtidig på, at arvtageren er et rigtig godt bytte.

AF STEFFEN FOG / VFK

NORDATLANTEN

Der er mange følelser og meget vemod forbundet med "Tulugaqs" (grønlandsk for ravn) pensionering i november. Ikke bare har mange sømænd i Forsvaret gjort tjeneste om bord på "Tulugaq" og de to søsterkuttere i klassen, "Agdlek" og "Agpa", og haft mange gode timer om bord med et stort sammenhold og en følelse af mening med arbejdet. Alle tre fartøjer har dertil også reddet mange skibbrudne, forliste og på anden måde nødstedte mennesker på havet. Mennesker, som i mange tilfælde kan takke fartøjerne for, at de stadig i live.

Det er med andre ord ikke trivialiteter, skibene har lagt stål til, og ikke så få mennesker, som skylder kutterne deres bedste dage. "Det er en sørgmodig oplevelse

at sejle med "Tulugaq" for sidste gang, den sidste af nogle gode kuttere, som har tjent kongeriget godt i 40 år. Det er vemodigt og gør lidt ondt at sige farvel til en enhed, som man har sat pris på, og hvor man har haft mange gode oplevelser. Men når jeg så kommer om bord på "Lauge Koch" og møder alle de nye faciliteter, glædes jeg og føler stor stolthed," siger Claus Gudbjerg, der er orlogskaptajn og chef for "Lauge Koch", inspektionsfartøjet, der erstatter "Tulugaq". Claus Gudbjerg har foruden "Lauge Koch" og "Tulugaq" også gjort tjeneste på "Knud Rasmussen", "Ejnar Mikkelsen", "Agdlek" og "Agpa".

Holdes skarp i søen

Han fremhæver ikke mindst de meget bedre indkvarteringsmuligheder og den bedre sødygtighed ved "Lauge Koch" som faktorer, der ikke bare gør komforten

og arbejdsmiljøet bedre for besætningen, men også i sidste ende forbedrer den skarpe indsats, som besætning og fartøj kan yde.

"Det betyder noget, at man har en veludhvilet besætning, når det gælder. At man ikke har slidt sin besætning ned. "Tulugaq" er en bedaget dame, og den ligger meget uroligt allerede i halvskidt vejr. Det kan godt trætte besætningen. "Knud Rasmussen"-klassen og dermed også "Lauge Koch" har en masse materiel og systemer, som hindrer skibet i at ligge uroligt i søen, og derved kan besætningen være mere veludhvilet, når alarmklokkerne går, og de skal ud og yde en skarp indsats. På den måde er det en kæmpe fordel med de nye skibe," slår Claus Gudbjerg fast.

Udvidelse af fiskerigrænsen til 200 sømil

Også Per Herholdt Jensen mener,

at inspektionsfartøjerne er et godt bytte for inspektionskutterne. Han har som søofficer gjort tjeneste på flere af kutterne og beskæftiget sig indgående med kutternes historie som forfatter.

"Kutterne blev jo planlagt, før man udvidede fiskerigrænsen til 200 sømil i 1977. Da en væsentlig del af kutternes opgave er fiskerinspektion, betød det jo, at de efter 1977 var nødt til at sejle meget længere væk fra kysten. Men de er slet ikke bygget til vejret og bølgerne så langt til søs. De nyere inspektionsfartøjer klarer opgaven meget bedre. Så det er et rigtig godt bytte," siger Per Herholdt Jensen.

Nyt, lækkert "hus"

Dertil kan man tilføje, at selvom "Tulugaq" og dermed kutterklassen nu forlader aktiv tjeneste i gråt, er det ikke nødvendigvis ensbetydende med, at skibet forlader Grøn

land. Skibet vil nu blive sat til salg i Grønland og vil sandsynligvis sejle videre i grønlandske farvande i civile farver mange år endnu, ligesom flere tidligere kuttere har gjort det.

Og at Forsvaret mister "Tulugaq" betyder jo heller ikke, at Forsvaret vil forlade Grønland. Forsvaret vil tværtimod med "Lauge Koch" og de andre nyere inspektionsfartøjer have bedre muligheder i Grønland end nogensinde.

Heller ikke besætningen fra "Tulugaq" forlader Grønland. Claus Gudbjerg, chef på "Lauge Koch" forklarer:

"Vi er så heldige, at de fleste af besætningsmedlemmerne fra "Tulugaq" skifter over til "Lauge Koch", så det bliver et glædeligt gensyn. Familien forbliver samlet, vi har bare fået et nyt hus at bo i. Et lækkert hus, et meget lækkert hus," siger han smilende. ■

Med sin radar og optiske sensorer kan Seahawk anvendes som skibets fremskudte øjne. Når et mål er identificeret, kan helikopteren dirigere ilden fra skibets våben.

SEAHAWK TAGER OVER

Den skibsbaserede helikopter MH-60R Seahawk er nu klar til opgaver både mod nord og syd.

Certificering til 'Full Operational Capability' foregik ud fra støtteskibet "Esbern Snare", hvor repræsentanter fra Flyverstaben, Marine staben og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse overværede, hvordan skibets og helikopterens besætninger sammen gennemførte maritime helikopteroperationer i et krigsscenario.

Seahawk er udrustet til at kunne forsvare sig selv – både med våben og som her flares, som er flammende magnesium, som helikopteren skyder ud.

TEKST OG FOTO: RUNE DYRHOLM / VFK

HELIKOPTER

I starten af december nåede den nye skibsbaserede helikopter MH-60R Seahawk den vigtigste milepæl i sin implementeringsfase, da den om bord på støtteskibet "Esbern Snare" blev meldt klar til at overtage det fulde opgavekompleks fra sin forgænger, Lynx.

"Vi har nu set, at Seahawk er klar til at overtage opgaverne én-til-én fra Lynx. I maj måned fik vi den meldt klar til de nationale opgaver, hvilket først og fremmest er operationer til støtte for civilsamfundet omkring Grønland og Færøerne, men nu har vi også konstateret, at både helikopter og besætning er klar til at deltage i internationale operationer og krig," fortæller oberst Henrik Kanstrup, der er chef for Helikopter Wing Karup.

Under certificeringen til 'Full Operational Capability' skulle helikopterens besætning blandt andet demonstrere, hvordan

den i samarbejde med skibet kunne finde et fjendtligt mål og få transmitteret mål-data tilbage og nedkæmpe det ved hjælp af skibets våben. Helikopterbesætningen nedkæmpede også mål ved hjælp af helikopterens eget maskingevær og viste evne til at undvige indkommende missiler.

Klar til tiden

Indkøbet af i alt ni Seahawks blev besluttet af Folketinget i 2012, og de første helikoptere landede i Danmark i maj 2016, mens de sidste bliver leveret i 2018. Forinden levering til Danmark var uddannelse af besætninger og mekanikere godt i gang.

"Vi har lagt et toårigt implementeringsprogram, hvor vi oprindeligt planlagde at have 'Full Operational Capability' den 1. november i år, så selvom vi nu er godt en måned længere fremme, så er indfasningen af Seahawk faktisk kørt som planlagt. Det skyldes flere ting, men ikke mindst, at vi har fået helikopterne leveret til tiden,

og at maskinen er meget stabil. Den helt store og meget afgørende forskel er dog, at vi har vores simulator på Karup, så dårligt vejr eller logistikproblemer ikke har haft samme indflydelse på omskolingen af besætningerne, som det plejer at have. Det er ganske enkelt en kæmpe fordel, som vi ikke har haft tidligere. Skiftet fra en britisk til en amerikansk helikopter har dog også krævet tilvænning af ikke mindst mekanikere, fordi vedligeholdelseskonceptet er anderledes," forklarer Henrik Kanstrup.

Stort potentiale

Selvom Seahawk-helikopteren i og for sig er en gammel velafprøvet helikopter, så har den et meget stort potentiale sammenlignet med sin forgænger.

"For det første har den en meget længere rækkevidde, omtrent det dobbelte af Lynx, så vi nu kan operere meget længere væk fra skibet end hidtil. Det gør åben

lyst en stor forskel både under for eksempel SAR-operationer (eftersøgnings- og redningsaktioner, red.) i Nordatlanten og i krig. Seahawk'ens sensorer er også et meget stort spring fremad, så den kan fungere som skibets fremskudte øjne langt mere effektivt, end vi har været vant til. Forskellen i sensorkapacitet kan nærmest sammenlignes med F-35 kontra F-16 efter min mening. Desuden kan den udrustes med flere forskellige typer våben og sensorer, som vi ikke har i dag, hvis politikerne mener, at der er behov for det. Så vi har altså en platform, der allerede nu er meget kapabel, men som også har et stort udviklingspotentiale," siger Henrik Kanstrup.

Den første MH-60R Seahawk blev indsat operativt i Nordatlanten den 12. december 2017, mens Lynx officielt blev udfaset og gennemførte sidste flyvning ved et arrangement på Helikopter Wing Karup den 15. december. ■

For et år siden fik Forsvaret en kernefortælling, der sætter ord på de værdier og den militære identitet, som Forsvarets medarbejdere deler. Gennem året har Forsvarets medarbejdere sat billeder på disse ord. Billeder, der beskriver, hvad der er værd at kæmpe for. Der er blevet delt flere tusinde billeder på de sociale medier under hashtagget #værdatkæmpefor. Forsvarsavisen bringer her et udpluk fra Instagram.

I Forsvaret kæmper vi for Danmarks sikkerhed.

Vi har modet, evnen og viljen til at kæmpe for fællesskabet og for de centrale værdier, som vores samfund hviler på.

Vi løser opgaver for Danmark, som ingen andre kan. Vi gør det til hverdag, og når der kræves noget ekstraordinært.

Vi er stolte af at passe på Kongeriget Danmark. Vi gør det sammen. Og vi gør det nogle gange med livet som indsats. Vi gør det, fordi det er en del af vores militære identitet.

Vi gør det, fordi noget er værd at kæmpe for.

#værdatkæmpefor

carolinehjerrild

Hvorup Kaserne

linnhald

Hærens
Sergentskole

emilwolfhagen

Oksbøllejren

chrisdecker722

London

claireamandareynolds

Trænregimentet

mortenmortensen3

Kabul, Afghanistan

malene_muxoll

Bamako, Mali

dkronborg

Karup

linamalikshahi

Søværnet

claudevandammit

Oksbøl

f.klinge

Irak

mortenj

Søværnets Center
for Skibssikkerhed

svankjaer

Oksbøl

vthjellesen

Aalborg Kaserner

NYT BASISKRAV I 2018

STYRKEØVELSER ERSTATTER CORETESTEN

I 2018 indfører Forsvaret et nyt fysisk basiskrav. Basiskravet sætter det fysiske mindstekrav for ansatte i Forsvaret.

AF ANDERS V. FRIDBERG / VFK

TRÆNING

Fra 1. maj 2018 bliver alle militært ansatte og særligt udpegede civile i Forsvaret omfattet af et nyt fysisk basiskrav. Det nye basiskrav består af en udholdenhedstest, der som udgangspunkt er en løbetest, og fire styrkeøvelser – en benøvelse, et pres for overkrop og træk for overkrop samt en helkropsøvelse. Basiskravet er blevet til efter et omfattende udviklingsarbejde, der har omfattet evalueringer af det eksisterende basiskrav, studier af nyere videnskabelig litteratur, omfattende afprøvninger af øvelser og niveauer og et stort landsdækkende troppeforsøg med næsten 600 deltagere svarende til kønsfordelingen i Forsvaret, alle aldersgrupper, personalegrupper og værn.

”Tilbagemeldingen fra den store brugerafprøvning var, at testen opleves som et fedt træningspas. Jo, der var nogle, der erkendte, at de skulle i gang med at træne. Men der var ingen der sagde, at det var umuligt,” siger Henriette Albinus Hasselstrøm. Hun er cand.scient. og ph.d. i idrætsfysiologi, ansat ved Center for Militær Fysisk Træning ved Forsvarets Sundhedstjeneste og formand for den arbejdsgruppe, der har udarbejdet det nye basiskrav.

Coretesten erstattes

Det nye basiskrav afløser det gamle basiskrav, som bestod af coretesten (primært statiske øvelser) og udholdenhedstest i form af løb, der har været anvendt i en overgangsperiode siden 1. januar 2015. Coretesten måtte vige pladsen efter en evaluering, som

blandt andet blev gennemført, fordi noget tydede på, at selv veltrænede soldater havde problemer med særligt de statiske øvelser i testen. Evalueringen viste også, at det teoretiske fundament, som i 2008 lå til grund for udvikling af testen, ikke holdt.

”Med den viden, vi har nu, kan vi se, at der er ringe evidens for, at den anbefalede coretræning har indflydelse på præstationssevne, på at være skadesforebyggende eller kan overføres til funktionelle bevægelsesmønstre. Desuden havde coretesten en ringe validitet, og Forsvaret risikerer at ekskludere dygtige medarbejdere på et forkert grundlag. Det ville være uacceptabelt,” fastslår Henriette Albinus Hasselstrøm.

Sammenhæng med operative fysiske anbefalinger

Et af de ubetingede krav til udarbejdelse af det nye basiskrav var, at det skulle danne grundlag for at træne op mod de operative fysiske anbefalinger. Det vil sige de træningsniveauer, som afspejler det fysiske arbejdskrav i den operative tjeneste, som medarbejdere udfører i funktioner for eksempel om bord på skibe eller i internationale missioner. Det har derfor været styrende for udviklingsarbejdet, at basiskravet tester generelle bevægelsesmønstre, der er relevante for de operative funktioner i alle værn og inden for alle tjenesteområder. Af samme grund omfatter øvelserne i basiskravet de samme muskelgrupper og ledbevægelser, som indgår i de operative fysiske anbefalinger.

”Der er med det nye basiskrav skabt sammenhæng mellem basiskravet, konceptet

for militær fysisk træning og de operative fysiske anbefalinger. Den sammenhæng har der ikke været før,” siger Henriette Albinus Hasselstrøm.

Ikke for svært – ikke for nemt

Arbejdsgruppen har brugt mange ressourcer på at fastlægge niveauerne i de enkelte øvelser. Man skal ikke kunne bestå, hvis man er i virkelig dårlig form. Men basiskravet må omvendt heller ikke forudsætte, at alle skal være på fysisk niveau med den veltrænede infanterist.

”De, der træner jævnligt og varieret, vil kunne bestå basiskravet uden problemer og uden at træne specifikt til det. Men der vil være nogen, for hvem det kræver træning at kunne bestå basiskravet. Vi forventer, at det primært vil være løbedelen eller de to alternative udholdenhedstests, som kræver, at der skal trænes. Øvelserne i styrkedelen vil de fleste kunne bestå med et minimum af indsats, men der vil være nogle, der vil have behov for at træne,” fastslår Henriette Albinus Hasselstrøm.

Enkelt at teste

Andre styrende forhold i forbindelse med udvikling af de nye basiskrav har været, at det skal være muligt at teste større grupper af medarbejdere, og testen må ikke være for teknisk krævende. Endvidere skal testen kunne afvikles af en person uden en særlig testlederuddannelse, men blot med en kort introduktion og testprotokollen i hånden. Samtidig har det været styrende for udviklingen af testene, at de skal kun-

ne gennemføres med udstyr, der allerede er udleveret, og alene med brug af egen kropsvægt. Derfor er styrkeøvelserne udformet med få tekniske krav, så det er nemt at se, om de udføres korrekt.

Øvelserne gennemføres i makkerpar, hvor den ene tæller gentagelser (men ikke kontrollerer), mens den anden udfører øvelsen, og testen kan gennemføres med de stepbænke, mobile bomme og måtter, der allerede indgår i den indkøbte materielpakke. Erfaringer fra arbejdsgruppens troppeforsøg har vist, at det tager en lille time at teste 30-40 personer i det samlede basiskrav.

”Inden for de rammer, der var givet af styregruppen, er vi endt ud med et produkt, som skaber sammenhæng mellem basiskravet og de operative fysiske udfordringer, og som samtidig giver mening for soldaterne og er motiverende for dem, der ikke nødvendigvis er glade for at træne,” siger Henriette Albinus Hasselstrøm.

Rulles ud med road-show

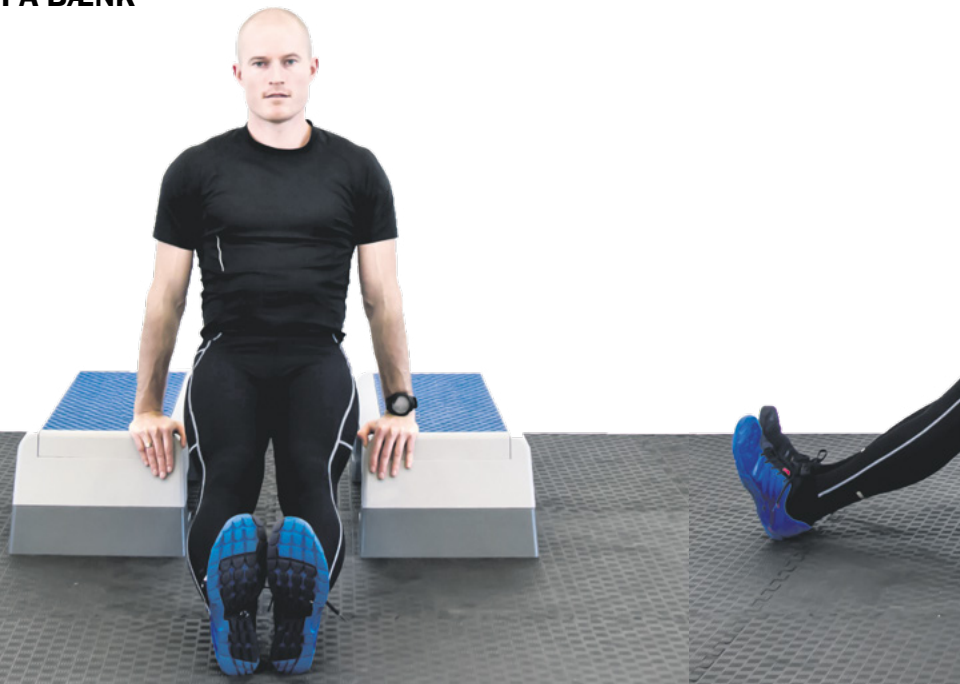
Det nye basiskrav træder i kraft den 1. maj 2018, og den nuværende overgangsperiode forlænges hertil. Center for Militær Fysisk Træning vil i den kommende periode udbyde workshops rundt om på Forsvarets større tjenesteder for at introducere basiskravet og vejlede i at træne til det.

Med dette nummer af Forsvarsavisen følger en pjece med to forslag til træningsprogrammer, der træner både udholdenhed og styrke. Også appen ”Træn med Forsvaret” vil blive tilpasset, så den kan bruges som et redskab til at træne til det nye basiskrav. ■

SPLIT SQUAT

DIPS PÅ BÆNK

BASISKRAV						
	UDHOLDENHED (UHT)		STYRKE (ST)			
	12 MIN	BIPTEST	SPLIT SQUAT	DIPS PÅ BÆNK	TRÆK TIL BRYST	BUR-PEES
ALDER	Meter	Niveau	Sæt x reps	Sæt x reps	Sæt x reps	Sæt x reps
–49	2200	8,3	3 x 15	3 x 15	3 x 5	1 x 15
50–59	2000	6,9	3 x 12	3 x 12	3 x 3	1 x 10
60–	1800	5,9	3 x 10	3 x 10	3 x 2	1 x 5

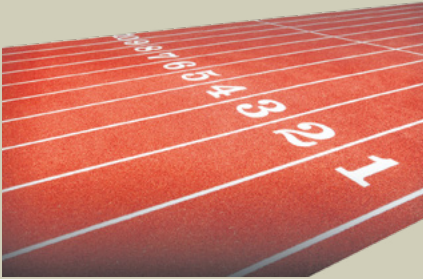

BASISKRAVET

Basiskravet sætter et fysisk mindstekrav for ansatte i Forsvaret. Basiskravet skal sikre, at ansatte har en grundform, så de med et rimeligt varsel om udsendelse vil kunne træne sig op til de operative fysiske anbefalinger for den funktion, som man skal varetage under udsendelse (national og international).

Basiskravet består af en udholdenhedstest, der som udgangspunkt enten er en 12 minutters løbetest eller en BIP-test (løb mellem kegler på tid) samt fire styrkeøvelser: split squat, dips på bænk, træk til bryst og burpees. I hver øvelse skal der laves et bestemt antal sæt og gentagelser, og der vil i lighed med tidligere være to alternative udholdenhedstest; en cykel-watt-max-test eller en ro-ergometer test.

Udholdenhedstesten enten i form af løbetesten eller de alternative udholdenhedstests gennemføres først efterfulgt af styrkeøvelserne, der gennemføres i den nævnte rækkefølge. Der differentieres på alder, men ikke på køn. Kan en medarbejder – på grund af en skade eller lignende – ikke gennemføre løbetesten kan vedkommendes chef under samråd fra en militær fysisk træner, træningsvejleder, fysioterapeut eller læge afgøre, om udholdenhedstesten kan gennemføres som en cykel-watt-max-test eller som en ro-ergometer test.

BESTÅET TEST

Militært ansatte og særligt udpegede civile skal til enhver tid kunne bestå basiskravet, men testen skal som minimum aflægges en gang om året. Chefen kan vælge at teste sine medarbejdere oftere. Består en medarbejder ikke basiskravet, udarbejdes og iværksættes en træningsplan af cirka 8-12 ugers varighed, hvorefter basiskravet igen aflægges.

Chefen kan i samråd med træningsfagligt personel afgøre, om en medarbejder kan få Q (kvalificeret) for bestået test, selvom dele af testen på grund af en kronisk eller akut skade ikke er gennemført.

BURPEES

TRÆK TIL BRYST

I et formationsspring som på billedet skal man lave en sekvens (fem forskellige formationer) så mange gange som muligt i et fald på 35 sekunder. Foto: Det militære faldskærmslandshold

FRA UNIFORM TIL FRIT FALD

I november havde det militære faldskærmslandshold årets sidste samling på Helicopter Wing Karup. Forberedelserne til den kommende sæson er allerede i fuld gang.

AF MARTIN SCHMIDT JØRGENSEN / VFK

ELITESPORT Det militære faldskærmslandshold er et af syv militære landshold i Danmark og består af 15 elitespringere, to dommere, en veteransupporter og en sportschef. Den 28. november 2017 havde de sidste samling for at se frem mod en ny sæson.

”Vi er først og fremmest soldater, men ved siden af det er vi eliteudøvere, der er bredt repræsenteret i Forsvarets enheder. Det betyder også, at vi repræsenterer Forsvaret internationalt, når vi er til konkurrencer,” siger Klavs, der er sportschef for landsholdet. Han påpeger, at man som eliteudøver også er en rollemodel, der skal motivere andre idrætsudøvere i Forsvaret.

Landsholdet har omkring fem samlinger årligt samt diverse træningslejre i udlandet. Derudover deltager de ved VM og andre nationale og internationale konkurrencer. Og blandt de lande, vi sammenligner os med, er vi helt med fremme blandt de bedste.

”Der er en top-12 af nationer, hvor springernes primære funktion er at være landsholdsspringere. De 12 lande er derfor lidt foran os andre, da vores primære funktion er at være soldater. Men blandt de godt 30 lande, som ikke har fuldtidsprofessionelle landshold, ligger vi helt i toppen,” siger Klavs.

Professionelle soldater og elitespringere For de danske landsholdsspringere er det netop arbejdet, der kommer i første række, og derfor er der ikke så meget tid til at træne som for nogle af de fuldtidsprofessionelle landshold.

”Arbejdet skal passes og har førsteprioritet, så man er nødt til at planlægge og prioritere skarpt for at få fri til de her samlinger,” siger

Mike, der er en af de mest rutinede springere på holdet med mere end 12.000 spring.

Det betyder af og til, at det kan være svært at få tingene til at passe sammen. Det har Martin, der er en af holdets yngste springere, oplevet i år.

”Vi har heldigvis nogle opmærksomme chefer, som forsøger at gøre det muligt for os at deltage til samlingerne, men desværre kan det ikke altid lade sig gøre. Jeg måtte eksempelvis melde afbud til VM i sommer, fordi det ikke kunne passes ind i min uddannelse,” siger Martin, der er kadet på Hærens Officersskole.

Martin og Mike har deres styrker inden for hver sin konkurrencetype, henholdsvis formationspring og præcisionsspring. I formationspring springer man fire personer samtidig og skal lave forskellige formationer i luften. I præcisionsspring springer man en ad gangen og skal lande så tæt på en cirkel med en diameter på to centimeter som muligt. Det første punkt, der rammer jorden, er gældende, og dertil har man en særlig sko med en smal hæl.

Det er en investering Det er et krav, at man er en del af Forsvaret, hvis man vil med på det militære faldskærmslandshold, men derudover kræver det også hårdt arbejde og dedikation. Nøjagtig som på ethvert andet landshold.

Og både Martin og Mike er enige om, at de mange ressourcer og de mange timers træning er det hele værd.

”Det er skønt at være en del af det her landshold. Man kommer til konkurrencer i mange forskellige lande, og selvom vi egentlig er konkurrenter, så har vi det godt sammen og er gode kammerater,” siger Mike. ■

INTERVIEW

Lars Fogtmann

Alder: 42 år

CV

Siden 2013:
Administrerende direktør i JUC

2010-2013:
Director i IS (nu Presidents Institute)

2008-2010:
Drifts- og udviklingschef i IntHRface

2007-2008:
Kaptajn i Forsvarets Efterretnings-
tjeneste med ansvar for spionage
i Afghanistan

2006-2007:
Hærens Officersskole

2002-2006:
Premierløjtnant i Jægerkorpset

1997-2000:
Hærens Officersskole

1995-1997:
Sergent i Forsvaret

ANDEN UDDANNELSE

2015-2016:
Advanced Management Program
på The University of Chicago Booth
School of Business

2011:
Leading and Managing People
på University of Pennsylvania
– The Wharton School

2008-2010:
HD i strategisk ledelse og
virksomhedsudvikling på
Copenhagen Business School

2004-2006:
HD del 1, den erhvervsøkonomiske
grunduddannelse på Aalborg
Universitet

LARS TÆNDER STADIG PÅ MISSION IMPOSSIBLE:

Der er jo ingen, der dør, hvis det går skidt

Erfaringerne fra blandt andet Jægerkorps har givet Lars Fogtmann en tro på, at det umulige kan lade sig gøre. Også når det drejer sig om at forvandle en konkurstruet virksomhed til en vækstsucces.

AF MICHAEL ØRTZ CHRISTIANSEN FOTO: SARA SKYTTE

LEDELSE

Medarbejdere i kursusrvirksomheden JUC vil ikke have befalinger.

Det er administrerende direktør, 42-årige Lars Fogtmann, klar over. Den går i Forsvaret, men ikke i det private erhvervsliv.

Derfor kunne han aldrig finde på at kalde det en 5-punkts-befaling, når medarbejderne bliver orienteret om, at der for eksempel skal skiftes lønsystem, og når de skal have at vide, hvad de skal gøre, for at det forløber så gnidningsfrit som muligt.

Så han kalder det noget andet. Information om nyt lønsystem. Måske. Bare ikke en befaling.

Men Lars Fogtmann går frem efter samme princip, som han har været vant til i sine cirka 14 år i Forsvaret.

"Jeg skriver ikke punkterne, men gennemløber 5-punkts-befalingens metodik, for så får jeg det hele med," siger han.

Hvorfor kalder du det ikke bare en befaling?

"Det kommer ikke til at ske," siger direktøren og griner.

En bundløs sump

For han er meget bevidst om, at jargonen er en anden i det private erhvervsliv, og at ordet 'befaling' kan få nogle til at stejle. Men han bruger værktøjer og erfaringer fra Forsvaret til at få succes.

Og succes har Lars Fogtmann haft, siden han forlod Forsvaret og en stilling som kaptajn i Forsvarets Efterretningstjeneste i 2008. To gange har han vendt bøtten for konkurstruede virksomheder. Senest i JUC, hvor han er administrerende direktør for 100 medarbejdere.

Der var seks, da han kom til i 2013.

"Der var mange, der spurgte, hvorfor jeg ikke gik efter noget større, men det tænder noget i mig, når jeg står over for en gordisk knude, der virker uløselig for de fleste. Jeg er ikke bange for at træde ud i en sump, der måske er bundløs," siger Lars Fogtmann. Det er en del af hans natur.

"Men jeg bruger også nogle værktøjer fra Forsvaret. Både i forhold til troen på at lykkes med noget, der er svært, og i forhold til den analytiske del."

Henter medarbejdere i Forsvaret

Derfor kigger Lars Fogtmann også mod Forsvaret, når han skal have besat nogle af de poster, der kræver en systematisk tilgang til en given problemstilling.

"Jeg ved præcist, hvad de dygtige folk fra Forsvaret kan," siger han.

De arbejder struktureret, kan planlægge og styre et projekt, pointerer Lars Fogtmann. Og så har de – ligesom ham selv – analytisk overhøjde.

"De kan gennemskue en kompleks situation og på kort tid komme frem til en løsning. Når jeg skal bruge en person, der kan det, så må det meget gerne være en fra Forsvaret."

Til gengæld ville Lars Fogtmann aldrig gå på jagt efter en ny sælger i Forsvarets geledde.

"De har ingen kommerciel indsigt. Det er helt umuligt at finde en i Forsvaret, der tænker kommerielt. De er vant til, at pengene er der. Der er en ramme. I det private erhvervsliv skal man skaffe pengene selv."

"Så jeg ville aldrig hyre en fra Forsvaret til en kommerciel funktion," understreger Lars Fogtmann.

For lang vej til toppen

Den tidligere jægersoldat forlod Forsvaret i 2008 efter cirka et års tanker om, hvorvidt han skulle tage springet over i det civile.

Forsvarets nej til at betale anden del af HD-uddannelsen og en erkendelse af, at der ville gå rundt regnet 12 år, før han kunne blive oberstløjtnant, blev afgørende for den videbegærlige kaptajn.

For det var ikke nok for Lars Fogtmann at være kaptajn. Han sigtede efter toppen, og der var vejen for lang, besværlig og usikker. Derfor skiftede han distinktioner på skuldrene og militærstøvlerne ud med jakkesæt, nystroget skjorte og et par smalle, blankpolerede sko tids nok til, at han kunne nå op blandt de bedste på de bonede gulve.

Jeg ved præcist, hvad de dygtige folk fra Forsvaret kan.

Lars Fogtmann

"Hvis man skal ud i det private erhvervsliv fra Forsvaret, så skal man ud i tide. Hvis man gør karriere i Forsvaret og sidder som oberstløjtnant og er utilfreds som 50-årig, så er det svært at tage springet, også fordi man sidder i en tjenestemandsfunktion med en god løn og en sikkerhed, som man ikke finder andre steder," siger Lars Fogtmann.

"Man skal jo skyde nogen eller tage af kassen for at blive fyret i Forsvaret, mens man har tre måneders opsigelse i det private erhvervsliv."

Når man ikke længere kan være den bedste soldat...

Lars Fogtmann har været på syv missioner med Forsvaret, og det var især de skarpe situationer ved fronten med Jægerkorps, der tændte ham.

"Jeg har hængt ud af en helikopter med

min riffel og håbet på, at nogen ville skyde på os i den tid, jeg har kunnet gøre det," siger den nuværende direktør og understreger:

"Det tærer på kroppen at gå rundt med en tung rygsæk i lang tid. Man kan ikke være verdens bedste soldat i 100 år. Det er fysisk umuligt."

Derfor har Lars Fogtmann længe haft en bevidsthed om, at tiden i Forsvaret vil være begrænset, når han nu har et mål om hele tiden at være den bedste.

For når man skifter militæruniformen ud med ledelsesgangenes dresscode, så er der andre og bedre steder end Forsvaret at blive bedst.

"Hvis jeg skal vælge, om jeg vil gå i små sko og jakkesæt i Forsvarsministeriet eller her i det private erhvervsliv, så vil jeg hellere gøre det her," siger Lars Fogtmann under interviewet i et af JUC's lokaler på Axelborg over for Tivoli i København.

Ledelse fra fronten

Det er derfra og fra kontoret i Store Kongensgade, at Lars Fogtmann, formentlig via 5-punkts-befalinger, har udstukket strategierne Mission Impossible, Mission Impossible 2.0 og Break Through, der i løbet af fire år har reddet JUC fra konkurs.

Det er sket via ledelse fra fronten.

"Det er 100 procent noget, jeg har med fra militæret. Hvis man er udsendt, så kan man ikke sidde nede i bunkeren og bede de andre om at løbe ud på marken. Man bliver nødt til nogle gange at tage gearret på og gå i front. Det kan være farligt, men sådan er det. Så hvis vi skal arbejde til klokken sent eller tage svære beslutninger, så er jeg med," siger Lars Fogtmann.

Der er dog en væsentlig forskel fra tiden i uniform og bordeaux baret.

"Der er jo ikke nogen, der dør, hvis det ikke går godt her. Vi får stadig mad på bordet, og jeg har stadig min søde hustru, mine dejlige børn og vores hus. Det skal nok gå."

Savner du, at der er mere på spil?

"Ja, 100 procent." ■

EN ANDEN VERDEN

DYRENE
ANGRIBER

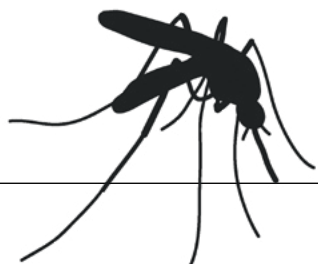
Dyr og insekter har ikke hjernekapacitet til at begribe, hvad menneskelige krige går ud på, men alligevel er der eksempler på, at angreb fra kryb og større dyr har fået felttog til at smuldre og ødelagt militære karrierer.

LUSEN LUREDE I RUSLAND

Napoleons store armé, som i sommeren 1812 havde samlet sig for at invadere Rusland, var frygtindgydende – omkring 450.000 mand, 1.200 kanoner og over 150.000 heste. De franske hære havde under Napoleons ledelse delt gevaldige øretæver ud til de andre europæiske stormagter, men de mange slag blev ikke vundet på god hygiejne, som ikke var det franske militærs spidskompetence. Derfor var de franske soldater og deres allierede et perfekt husly for tyfusramte lus, der var meget udbredt i Polen, den store armés opmarchområde. Allerede inden invasionen bemærkede hærens læger, at

nogle soldater faldt om og virkede omtågede. Lægerne troede, at de var døddrukkne. De forvekslede symptomerne, som først var høj feber og stærk hovedpine og i senere stadier kuldegysninger og kræftsløshed, med beruselse og tømmermænd. Da invasionen begyndte i juni, var 6.000 soldater syge, og dette tal voksede hurtigt i takt med hærens lange marcher. Soldater eller uniformer blev sjældent eller aldrig vasket, og når en soldat var omkommet, behøvede lusene blot at vente på, at en ny forkommen soldat tog den døde soldats tøj på, og så havde de en ny vært. Lægerne stuede de syge ind på lazeretter sammen med soldater med mindre alvorlige sygdomme, sådan at alle indlagte blev smittet med tyfus. Napoleons chefkirurg var i vildrede og kunne ikke forklare de mange dødsfald. For meget regnvej, ud-

ømmattelse og dårlig snaps var de årsager, han pegede på. Sølle 23.000 mand var tilbage, da det mislykkede felttog sluttede i december 1812. Historikere forklarede i mange år nederlaget med kosakkernes utrættelige baghold og den ubarmhjertige russiske vinter. Det er først i de seneste 10 år, at lusens rolle i den store armés nederlag er kommet frem i lyset. I 2001 fandt man i Vilnius en massegrav med 2.000-3.000 soldater, der viste sig at være fra Napoleons store hær. Franske forskere tog til Litauen og foretog DNA-tests af jord, knogler, tøj og lus fra massegravene. Resultaterne var opsigtsvækkende. Tre ud af fem lus var smittet med tyfusbakterien, og 35 procent af soldaterne havde sygdommen. Så kropslus har været med til at skabe et afgørende vendepunkt i Napoleonskrigene. ■

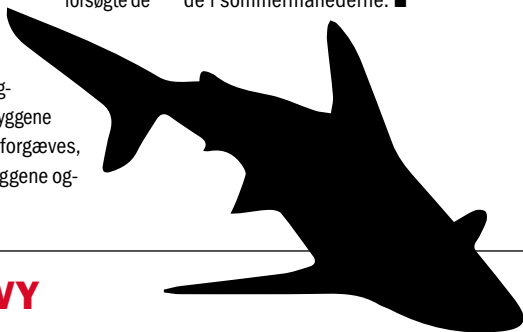

KRIGEN GIK I STÅ PÅ MALARIAFRONTEN

Sønderjyden Hans Hostrup var en af de mange dansksindede i tysk krigstjeneste under Første Verdenskrig. Han gjorde i 1917 tjeneste i Makedonien på en af krigens mest myggebefængte og mindst aktive fronter. Han skriver i sine erindringer: "I August blev mange af os syge af Malaria. Den har fået mange Soldater til at bukke under. Malaria trobica var værst. Malaria tertiana, som jeg fik, var ikke så slem. Midlet imod den var fire Kininpiller daglig. Natten før jeg blev kørt til et Feltlazaret, drak jeg en hel Spandfuld Te. Det lyder utroligt, men det var Feberen, der voldte den umådelige Tørst." De allierede havde etableret fronten i Makedonien i 1915 i et forgæves forsøg på at komme Serbien til undsætning. I 1917 var

frontlinjen besat med 500.000 allierede soldater (briter, franskmænd, serbere og russer), på den anden side 300.000 bulgarere, tyskere og tyrkere og umådelige mængder af myg, der bar forskellige malariasygdomme. Hans Hostrup behøvede ikke at frygte for et pludseligt allieret angreb, for helt op til 250.000 allierede soldater var ukampdygtige på grund af malaria. Dødeligheden var størst hos briterne med 5,1 procent i sommeren 1917. Forgæves forsøgte de allierede militære myndigheder at stoppe epidemien. De drænedes lavtliggende vådområder, hvor myggene lagde æg, men dette var forgæves, fordi de ikke vidste, at myggene og-

så yngede i over 500 meters højde. Briterne evakuerede også de 25.000 mest syge soldater for at få dem hurtigere raske. Myggenes malaraiinfektioner var med til at gøre krigen på den makedonske front meget begivenhedsløs. Franskmændene forsøgte et enkelt angreb i april 1917, og så skulle der gå sytten måneder til september 1918 før den næste allierede offensiv, der blev sat ind, efter malariasæsonen peakede i sommermånederne. ■

DEN HVIDTIPPEDE HAJ VS. US NAVY

To gigantiske brag fra japanske torpedoen og blodspor efter sårede skibbrudne tiltrak den hvidtippede hajs opmærksomhed 30. juli 1945 i Leytebugten i Stillehavet. Kort forinden havde en japansk ubåd torpederet det amerikanske slagskib USS Indianapolis, der havde transporteret dele af en atombombe til øen Tinian og nu var på vej til Filippinerne. Omkring 900 søfolk overlevede slagskibets forlis, men fordi skibets mission var omgivet med meget hemmelighedskræmmeri, kom der ingen hurtig hjælp. Søfolkene forsøgte at samle sig i store grupper. Den første nat opdagede de rædselsslagne, at hajerne

havde fært af dem. De hvidtippede hajer, der som regel er tre-fire meter lange og blandt verdens fire mest farlige og aggressive hajer, gik i første omgang mest til angreb på de omkomne søfolk. Næste dag fortsatte mareridtet. Hajerne mærkede nu vibrationerne fra de overlevende, når de bevægede sig i vandet, og begyndte også at jage de skibbrudne, der endnu var i live. De værst udsatte var de sårede og dem, som var uheldige at være i udkanten af de klynger, som amerikanerne havde samlet sig i. En desperat og sulten sømand, der havde tabt lidt dåsemad, blev også offer for hajernes sylespidse tænder. Først fire dage

efter opdagede et amerikansk fly de skibbrudne, og en redningsaktion gik i gang. Kun 317 af skibets besætning på 1.197 mand slap med livet i behold. US Navy anslår, at mellem 20 og 150 søfolk blev dræbt af de hvidtippede hajer. Skibets chef, admiral Charles Butler McVay, overlevede, men blev dømt for inkompetence ved en krigsret og begik selvmord 1968. Han blev dog i 2000 renset og frikendt af præsident Bill Clinton. Det store hajangreb i Leytebugten er for nylig blevet filmatiseret under titlen "USS Indianapolis: Men of Courage" med Nicolas Cage i rollen som den uheldige Charles Butler McVay. ■

JULEHILSEN

**Forsvarsavisen
ønsker glædelig jul
og godt nytår
til alle Forsvarets
medarbejdere**